IZBOR 100

Lastavica

IZVOR NA KRAJU SVIJETA

24286

Urednik: AHMET HROMADŽIĆ

IZBOR 100 KNJIGA

IZDAVAČKO PREDUZEĆE
»VESELIN MASLEŠA«
SARAJEVO

IZVOR NA KRAJU SVIJETA

ODABRANE NARODNE BAJKE
ENGLESKE, FRANCUSKE i KINESKE

SARAJEVO
1964

Engleske narodne bajke
prevela
BAHRA ELAKOVIĆ

Francuske narodne bajke
prevela
TANJA DUGONJIĆ

Naslovna strana: *Mihajlo Pisanjuk*
Ilustracije: *Željko Marjanović*

ENGLESKE NARODNE BAJKE

IZVOR NA KRAJU SVIJETA

Jednom davno, vrlo davno, živjela djevojka po imenu Rouzmeri. Bila je to dobra djevojka, ali ne baš neke naročite pameti, i vesela, ali ne prelijepa. I sve bi bilo dobro da nije imala svirepu maćehu. I umjesto da se oblači u lijepe haljine, da jede slatkiše i da se zabavlja s prijateljima, ona je morala da obavlja sve kućne poslove: da kleči i riba kamene podove, da zasuče rukave do lakata i da pere. Što je bolje radila, to ju je maćeha više mrzjela. Ako bi ustala rano, nije bilo dovoljno rano; ako bi zgotovila ručak, nije ga zgotovila dobro. Jadna Rouzmeri! Radila je čitav dan, pa ipak nije valjalo ništa što bi uradila.

Elem, jednog dana maćeha odluči da je se otarasi.

— Dijete — reče ona, — uzmi ovo sito i hajde do Izvora na kraju svijeta, i kad ga nađeš napuni sito vodom i donesi mi ga. Samo pazi da ne prospeš nijedne kapi. Sad odlazi!

I tako Rouzmeri, koja se nikad nije usuđivala da protivrječi maćehi, pa čak ni da je šta upita, uze sito i ode da traži Izvor na kraju svijeta.

Malo zatim namjeri se na nekog kočijaša koji je bio stao da pritegne konju uzde.

— Kuda ćeš? — upita on. — Šta ti je to u ruci?

— Idem da nađem Izvor na kraju svijeta, — odvrati ona, — a ovo je sito koje moram napuniti vodom.

Kočijaš se od srca nasmija i reče joj da je poludjela; on nikad nije čuo za takav izvor. Rekavši to, skoči u kola, ošinu konja i ostavi jadnu Rouzmeri na cesti.

Ona krene dalje i naiđe na tri dječačića koji tjeraju obruče po dvorištu ispred jedne krčme.

— Kuda ćeš? — viknu jedan od njih. — Šta ti je to u ruci?

— Idem da nađem Izvor na kraju svijeta, — odgovori ona, — a ovo je sito koje moram napuniti vodom.

Sva trojica dječaka prsnuše na to u smijeh i rekoše joj da je budala i da na svijetu nema takvog izvora.

Tako je Rouzmeri i dalje išla jedva se krećući. Raspitivala je koga god bi srela zna li joj reći gdje se nalazi takav izvor; ali niko nije znao. Jedni su bili osorni, drugi su joj se smijali, a neki su govorili da bi joj rado pomogli kad bi znali kako.

Naposljetku ugleda neku staricu u dronjcima, povijenu skoro do zemlje, kako po putu traži nešto. Bila je gotovo potpuno krezuba, imala je poderanu kapu i iskrivljen štap. Njime je čeprkala po blatu.

— Šta tražiš? — upita je Rouzmeri.

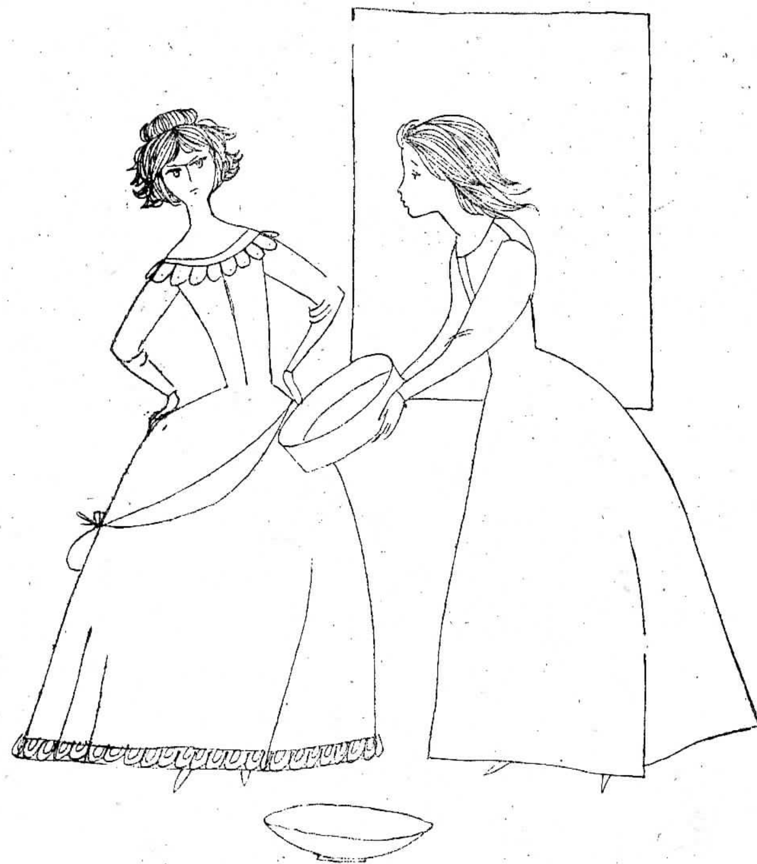
— Imala sam dva groša za koje sam htjela da kupim hljeba, i ako ih ne nađem, večeras neću imati šta da jedem.

Tako Rouzmeri poče da zajedno s njom traži dva groša, i njeno oštro oko ubrzo ih spazi.

Hvala ti, — reče starica piskavim glasom. — Nikad ih ne bih sama pronašla. A sad mi reci kuda ćeš i šta će ti to sito.

— Idem do Izvora na kraju svijeta, — reče Rouzmeri — samo se sve bojim da takvog mjesta nema na svijetu. Kad tamo dođem, moram napuniti sito vodom i odnijeti ga kući, maćehi.

— E, vidiš, — reče starica, — ima Izvor na kraju svijeta i ja ću ti reći kako ćeš ga naći. A šta treba da radiš kad tamo dođeš, to je već nešto drugo.

I štapom pokaza Rouzmeri put.

— Kroz otvor na ovoj živici, — reče ona, — preko dalekog brda, kamenitom stazom uz ljeskovu šumu, pa onda uvalom — i doći ćeš tamo. Neka ti bude sa srećom, i neka ti se put ne odulji!

Rouzmeri joj zahvali i starica otetura, držeći u jednoj koščatoj ruci štap, a u drugoj svoja dva groša.

Kroz otvor na živici prođe Rouzmeri sa svojim sitom, a onda krenu uzbrdo, kamenitom stazom kraj lijeskove šume dok ne dođe do duboke usamljene uvale, koja je bila vrlo zelena i vlažna. Udno uvale bijaše izvor. Bio je tako zarastao u bršljan i mahovinu da Rouzmeri umalo ne prođe mimo njega. To bijaše Izvor na kraju svijeta.

Rouzmeri kleknu pored izvora i zagnjuri sito u vodu. Mnogo ga je puta zagnjurila, ali svaki put je voda iscurila kroz rupice na situ, tako da ni kapi nije ostalo da ponese kući, maćehi. Ona sjede i zaplaka.

— Nikad to neću moći, — jecala je. — Nikad mi neće poći za rukom da napunim sito vodom i da je odnesem kući.

I u času kad poče da misli kako njenoj nevolji nikad neće biti kraja, nešto zakreketa i debeo zelen žabac iskoči ispod jednog lista paprati.

— Šta je? — upita žabac.

Rouzmeri mu sve kaza.

— Ako mi obećaš, — reče žabac, — da ćeš cijele jedne noći raditi sve što od tebe budem tražio, pomoći ću ti.

— Kako da neću, — reče Rouzmeri spremno. — Obećaću štogod hoćeš, samo mi pomozi, molim te.

Žabac razmišljaše čas-dva pa progovori:

— Sito treba mahovinom obložiti,
Ilovačom oblijepiti,
Pa ćeš tada lako moći
U svom situ
Vodu kući nositi.

Rouzmeri brzo nakupi kraj izvora meke zelene mahovine i obloži njom dno sita. Potom nagrabi vlažne ilovače, stavi je preko mahovine i pritiskavaše je dok se sve rupe na situ ne začepiše. Onda zagnjuri sito u vodu i kad ga izvadi, nijedna kap vode ne isteče.

— Moram što prije kući, — reče ona, okrenuvši se da pođe. — Hvala ti, hvala, draga žabo, što si mi pomogla. Nikad se sama ne bih tome dosjetila.

— I ja mislim da ne bi! — zakreketa žabac. — Pazi kako nosiš vodu i ne zaboravi na obećanje.

Rouzmeri se sjeti da je žapcu obećala da će cijele jedne noći raditi što god on bude htio. Ni nakraj pameti joj nije bilo da bi ikakvo zlo moglo proizaći iz obećanja datog jednom žapcu; zato reče da neće zaboraviti i krenu, puna zahvalnosti, na put.

Možete misliti kako se maćeha iznenadila kad ju je ugledala da se vraća kući. Vjerovala je da se djevojke za sva vremena otarasila. Ali evo, ona dođe, ista kao što je i bila, noseći sito puno vode, upravo onako kao što joj je bilo naređeno. Maćeha nije mnogo govorila, bijaše isuviše ljuta. Umjesto toga reče joj da im objema zgotovi večeru i da potom opere suđe, baš kao da ništa nije ni bilo.

Kad pade mrak, začudiše se kad začuše da neko kuca na vrata.

— Ko li to može biti? — upita maćeha.

Rouzmeri ode do vrata i viknu:

— Ko si i šta tražiš u ovo doba?

Čulo se tiho kreketanje i jedan glas se javi:

— Otvori vrata i pusti me unutra!
Unutra, mili moj rode,
Sjeti se šta mi obeća
Kraj zelene, hladne vode.

Bio je to žabac. Rouzmeri ga bješe gotovo i zaboravila. Maćeha je upita ko je na vratima, i Rouzmeri joj ispriča o žapcu i obećanju koje mu je dala.

— Onda ga pusti unutra, — reče maćeha, — i uradi što ti naredi. — Djevojke moraju održati svoje obećanje.

Gotovo da se radovala što će joj pastorka morati da sluša zapovijesti jednog žapca. I tako Rouzmeri otvori vrata i žabac uskoči. Pogleda je i opet progovori.

Evo šta reče:

— Uzmi me, uzmi na krilo,
na krilo, mili moj rode,
Sjeti se šta mi obeća
Kraj zelene, hladne vode.

Rouzmeri nije bilo baš ugodno da joj vlažna žaba sjedne na krilo, ali maćeha reče:

— Učini kao što ti kaže. Djevojke moraju održati svoje obećanje.

I tako djevojka podiže žapca i on joj sjede na krilo. Onda se on još jednom javi:

— Daj mi, o, daj da jedem i pijem,
Da jedem i pijem, mili moj rode,
Sjeti se šta mi obeća,
Kraj zelene, hladne vode.

— Učini kao što ti kaže, — naredi joj maćeha. — Djevojke moraju održati svoje obećanje.

Rouzmeri donese iz smočnice jelo što bijaše preostalo od večere i stavi ga na tanjir pred žapca. On saže glavu i pojede i posljednju mrvicu. Onda još jednom progovori:

— Povedi me, povedi u postelju svoju,
U postelju, mili moj rode,
Sjeti se šta mi obeća
Kraj zelene, hladne vode.

— Ne, — reče Rouzmeri. — Nipošto neću da u krevet nosim takvo hladno ljigavo stvorenje. Gubi se, ogavna životinjo!

Na to maćeha gotovo zavrišta od smijeha.

— Hajde, — viknu ona — učini kao što ti žaba nalaže. Sjeti se obećanja. Djevojke moraju održati svoje obećanje.

I maćeha ode u svoju sobu, a Rouzmeri ostade sa žabom; onda leže u postelju, i metnu žapca pored sebe,

ali ga je, koliko god je to bilo mogućno, držala što dalje od sebe. Poslije nekog vremena ona slatko zaspa.

U ranu zoru, probudi je kreketanje pored samog uha.

— Sve što sam tražio, učinila si, — reče žabac. — Još samo jedno tražim i onda ćeš iskupiti svoje obećanje. Uzmi sjekiru i odsijeci mi glavu.

Rouzmeri pogleda žapca i srce joj se steže.

— Dragi žapče, — reče, — nemoj to od mene da tražiš. Bio si tako dobar prema meni. Nemoj tražiti da te ubijem.

— Učini što tražim, — reče žabac. — Sjeti se svog obećanja. Noć još nije prošla. Uzmi sjekiru i odsijeci mi glavu.

I tako, teška srca, Rouzmeri ode u kuhinju i nađe sjekiricu kojom su se cijepala drva. Jedva da je mogla i da pogleda jadnu žabu, ali nekako uspje da podigne sjekiru i da žabi odsiječe glavu.

Ali tada se iznenadi kao još nikad u životu. Žabe više nije bilo; na njenom mjestu stajaše lijep mladić. Ona se začuđena trže, ispustivši sjekiru na pod. Mladić se smješkaše na nju.

— Ne boj se, — reče on mekim, milim glasom. — Nisam došao da ti što nažao učinim ili da te preplašim. Nekad sam bio kraljević, ali zla čarobnica pretvorila me u žabu i njena opaka čarolija nije mogla prestati dokle god neka djevojka cijelu noć ne bude izvršavala moje naredbe.

Dok je on govorio, u sobu uđe maćeha koju su probudili glasovi. Silno se iznenadi kad umjesto ljigave žabe vidje mladog kraljevića.

— Ženo, — reče kraljević — vaša kći je bila tako dobra da je skinula čaroliju kojom sam bio pretvoren u žabu; zato ću se oženiti njom. Ja sam moćan kraljević i nećete mi to odbiti. Željeli ste da se otarasite pastorke, i eto, uspjelo vam je, jer ću je ja odvesti da mi bude žena.

Prvi put maćeha nemade šta da rekne. Pogleda kraljevića, zausti da nešto kaže, ali riječi nisu izlazile iz usta. Onda pogleda Rouzmeri, zausti da nešto kaže, ali riječi opet nisu izlazile. Zato se okrenu i poče da gotovi doručak. To je bilo jedino što je mogla učiniti.

Malo zatim kraljević i Rouzmeri se vjenčaše i bijahu vrlo srećni.

Što se tiče maćehe koja je bila pokušala da se otarasi pastorke, i ona je sad bila zadovoljna, jer je znala da je time omogućila pastorki da oslobodi kraljevića čarolije i tako nađe sebi dobrog i nježnog muža.

DŽEK I PASULJ

Živjela jednom jedna siromašna udovica u kolibi sa jedincem sinom Džekom. Džek je bio pametan dječak, snažan, dobroćudan i radin, ali nije bio ni u kakvom poslu, nego je pomagao majci oko kuće i u vrtu. Cijepao je drva, okopavao i plijevio mali povrtnjak i muzao jedinu kravu Bjelavu. Udovica je opet kuhala, čistila i krpila, tako da su i pored svega siromaštva živjeli zadovoljno i nisu oskudijevali ni u čemu.

Ali jedne godine, poslije oštrog i vlažnog proljeća, nasta sušno ljeto. I trava na livadi se osuši te Bjelava presta da daje mlijeko. Domalo Džek i majka ostaše bez maslaca, a nisu imali ni mlijeka, ni za sebe ni za prodaju. Zbog suše ni zelen ne rodi, te moradoše potrošiti i ono malo novaca što su bili uštedjeli.

— Džek, — reče mu majka, — meni se čini da bi najbolje bilo da prodamo Bjelavu. I onako će morati da skapa od gladi ako nemadne trave, a nama treba novaca za hranu.

— Dobro, majko, — reče Džek. — Odvešću je na pijacu i za novac što ga dobijemo za nju nakupovaćemo robe pa otvoriti dućan. Nabavićemo tanjira i krčaga, podvezica i konca, jevtinih knjižica i takvih stvari koje susjedi traže i ubrzo ćemo se obogatiti. Vidjećeš. Sutra je pazarni dan i to će mi ujutro biti prva briga.

— Žao mi je Bjelave, — uzdisala je udovica, — ali nema druge. Gledaj da dobiješ dobru cijenu — ne daj ispod deset funti, možda i dvanaest.

I tako ujutro, kad pojede ono malo što mu je majka mogla pripremiti, Džek dotjera Bjelavu s livade i povede je puteljkom koji je obično bio sav blatnjav i barovit, ali sad bijaše suv i tvrd kao dvopek. Otkide s ograde prut i pokatkad bi udario kravu po slabinama da ne stane. Za tili čas iziđoše na glavni drum i zaputiše se prema pijaci.

Nisu odmakli daleko, kad sretoše nekog čudnog starca, pogurenog gotovo do zemlje, koji iđaše oslanjajući se o štap. On podiže pogled kad mu se Džek približi i Džek primijeti da su mu oči svijetle i sjajne.

— Dobar dan, — javi mu se Džek jer oduvijek bijaše prijazan dječak.

— Dobar dan, mladiću, — reče putnik, — gdje si naumio po ovakvoj vrućini?

— Na pazar da prodam kravu, — odvrati Džek.

— Aha! — reče starac. — Baš sam znatiželjan kakav li ćeš pazar učiniti. Nego da vidim jesi li vješt kao što izgleda. Umiješ li mi reći koliko je to pet zrna pasulja?

— Pa to nije teško, — nasmija se Džek, pomislivši da starom manjka koja daska u glavi. — Dva u lijevoj ruci, dva u desnoj ruci i jedan u ustima.

— Tako je. Hodi ovamo, mladiću!

I tako Džek priđe čovjeku svijetlih očiju koji zavuče ruku u torbu i izvuče pet zrna pasulja.

— Evo ih! — reče. — Pristaješ li da ti ih dam u zamjenu za kravu?

— Šta? Pet zrna pasulja u zamjenu za Bjelavu? — upita Džek. — Kakav ti je to pazar?

— E, — reče starac. — To nije običan pasulj. Ima samo da ga posiješ i izrašće čak do neba. Čini mi se da ti voliš čuda, čarolije i slične stvari. Jesi li ikad čuo za takvo neko čudo?

Džek reče da nije; ali kako da vjeruje da je pasulj zaista čudotvoran kao što reče starac.

— Znaš šta, — veli njemu starac. — Ti samo uzmi pasulj a meni daj kravu, pa ako pasulj ne bude kao što ti rekoh, dođi ovdje sutra u ovo isto doba i vratiću ti kravu pošteno.

Džek pomisli da je ponuda na mjestu i bez ikakvog pogađanja više uze pasulj, a Bjelavin ular predade čovjeku svijetlih očiju. Bio je potpuno smetnuo s uma onih petnaest ili dvadeset funti u zlatu koje je trebalo odnijeti kući, majci, i samo je mislio na čudotvorni pasulj koji će izrasti do neba. I tako čovjek odvede Bjelavu, a Džek se vrati kući noseći pet zrna pasulja u džepu od čakšira.

Majka se začudi kad ga ugleda tako rano.

— Pa hajd' — reče ona, — neka je sa srećom! Vidim da si prodao Bjelavu — i mora da si dobar pazar učinio, inače se ne bi tako brzo vratio. Koliko? Deset? Petnaest? Neće valjda biti dvadeset! Nema fajde, dobra je bila, ali . . .

— Majko, — prekide je Džek, — nisam dobio novac. Pa šta, svako može, majko, dobiti novac. Neko čekni da vidiš šta sam ja dobio.

— Nisi dobio novac? — na to će udovica. — Ne novac? Dao si Bjelavu budzašto, ludo jedna?

— Nije budzašto, — reče Džek. — Evo pogledaj šta sam dobio za nju.

Rekavši to, izvadi iz džepa pet zrna pasulja i spusti ih majci u ruku.

— To je sve? — reče ona, prosto ne vjerujući očima. — Pasulj? Odveo mi jedinu kravu na pazar i donio svega nekoliko suvih, bijednih, tričavih . . .

— Nije to običan pasulj, majko, — reče Džek. — To je čarobni pasulj!

Džekova majka bijaše dobroćudna žena, ali ovog puta se zbilja naljuti.

— Čarobne trice i kučine! — povika. — Jadni, ludi, glupi bedače, nasamarili su te, to ti je! Sad smo sasvim propali, i ja neću ni dočekati da vidim kraj tvoje sramote. Ta ne možeš od njih ni čorbu napraviti! U krevet, iz ovih stopa, ludove! Za takvu budalinu nema večere, niti će je po svoj prilici odsada ikada i biti.

I tako ne dozvolivši Džeku ni da se brani, ona izbaci pasulj kroz prozor i naprosto izgura dječaka gore u njegov sobičak i zalupi za njim vrata.

Jadni Džek leže u postelju i poče da premišlja kolika li je budala doista bio. Bilo mu je žao i što je toliko razočarao staru majku; kakvim li ga dripcem mora da smatra! Ma koliko bio gladan, nije mu ni na um padala večera i domalo, i ne svukavši se, zaspa.

2.

Ujutro se zabezeknu kad ugleda da je soba obasjana blijedo-zelenom svjetlošću i u prvi mah pomisli da sanja. Onda začu dobro poznato kukurijekanje susjedovog pijetla i lavež starog ovčarskog psa s imanja preko puta. Pogledavši prema prozoru vidje da je sav prekriven mrežom krupnog zelenog lišća koje je raslo na jakim, isprepletenim stabljikama. Izgledalo je kao — pa i bilo je — lišće pasulja! Čudotvornog pasulja! Šta se to desilo s njim?

Skoči iz postelje i pritrča prozoru. Tà naravno! Majka ga je sinoć bacila u vrt i mora da je preko noći iznikao. Onda je doista čudotvoran! Širom otvori prozor i pogleda dolje. Iz zemlje su bile iznikle jake ljestve od pasuljevih vriježa što su se svijale i preplitale jedna s drugom, a čvrsto zeleno lišće širilo se svud unaokolo. Onda baci pogled gore. Jest, pasulj je bio iždžikao — iždžikao do pod samo nebo. Vrh mu se gubio u oblacima.

Ne premišljajući, Džek se pope na prozor da okuša može li ga pasulj držati. Držao ga je dobro. U tren oka Džek poče da se penje. Bio je vješt u tome, i nimalo se nije bojao visine. Išao je sve dalje i dalje, penjao se, penjao, penjao — penjao, penjao i penjao dok ne pogleda naniže i spazi negdje duboko dolje majčinu kolibu s pramenom plavičastog dima što se lagano dizao iz dimnjaka, a na baštenskoj ogradi sušilo se nekoliko kuhinjskih krpa. Domalo se izgubi u oblacima.

Na vrhu oblaka sunce je blještavo sjalo, a širok bijel drum pružao se u nedogled. Džek siđe s pasulja i zaputi se drumom. Na vidiku nikog ne bijaše: ni čovjeka, ni zvijeri, ni kuće. Samo bi s vremena na vrijeme preletjela kakva čudnovata ptica. Inače, nikakvog znaka života.

I baš kad poče da misli da cesti i nema kraja, ugleda u daljini jednu visoku, visoku kuću. A kad joj se približi, jedna visoka, visoka žena, sa vedrom u ruci, izađe na vrata. Džek pohita do kuće i vrlo smjelo zapita ženu može li mu dati što za doručak.

— Idi odavde, dječače! — povika ona. — Ovdje nećeš dobiti doručak, nego ćeš ti biti doručak! Moj muž je ljudožder — golem, strašan ljudožder, ljut poput deset tigrova i neobično voli dječake kao što si ti, ispečene i prelivene maslacem da budu mekši.

— Dobro, — reče Džek. — Umirem od gladi, a kod kuće nemam baš ništa. Ako mi možete šta bilo dati, ništa ne mari što će poslije i mene samog pojesti.

Divova žena nije bila rđava, iako bijaše ogrubjela živeći sa ljudožderom. Zato se obazrije unaokolo da vidi nema li gdje diva, a onda ugura Džeka u kuću, posadi ga u kuhinju i dade mu hljeba i sira i zdjelu slatka mlijeka.

I upravo kad Džek bješe pri kraju doručka, nasta strašna buka da se sva kuća tresla. Tup, tup, tup-tup! To se div vraćaše.

— Brzo, — reče žena. — U peć. Tamo neće zavirivati. Inače ako te vidi, poješće te u tri, a možda i u dva zalogaja.

I tako Džek uskoči u veliku peć, a divova žena zalupi za njim vrata baš u času kad ljudožder zakorači u kuhinju. Za pojasom je nosio tri teleta; baci ih na sto i reče ženi da mu ih ispeče za doručak. Onda se obazrije i omirisa zrak. Puf, puf, puf! Džek ga je čuo u peći, iako su vrata bila od izljevenog željeza sa jakim mjedenim ručkama. A onda do njeg doprije divov snažan glas:

Fi, fi, fo, fu,
Osjećam krv Engleza tu,
Bio mrtav ili živ
Samljeće mu kosti div.

Ljudožderi imaju oštar njuh, i div mora da je osjetio Džeka. Ali mu žena reče:

— Mani se gluposti! To je miris dječaka koga si sinoć pojeo. Sjedi i skini čizme, a ja ću ti začas zgotoviti doručak.

Div skide čizme a žena mu skuva tri teleta. Pošto doručkova, div ode do jednog okovanog sanduka što stajaše uza zid i iz njeg izvadi tri kese zlatnika. Istrese ih na sto i stade da broji. Kad prebroja, opet ih strpa u kese; ali bijaše pospan jer je čitavu noć lunjao tražeći što za doručak, te odmah poče da kunja. Domalo zahrka i Džek začu njegovo hrkanje kroz vrata peći, iako su bila od izljevenog željeza sa ručkama od jake mjedi. Divovo hrkanje bijaše poput deset planinskih oluja u tople, tople avgustovske dane kad je zemlja skorena, a sva rječna korita prašnjava i ispucana. Onda divova žena otvori vrata na peći i ispusti Džeka.

— Najbolje da se što prije čistiš odavde, — prošaputa. — Sad spava, ali teško tebi ako se probudi prije no što odeš.

Džekovo oštro oko spazi na stolu tri kese s novcem i dok žena bijaše leđima okrenuta, on zgrabi jednu kesu i pobježe. Stišćući u ruci kesu zlatnika, trčao je širokim bijelim drumom dok ne dođe do pasulja. Obazrije se i vidje da ga niko ne goni. Onda stade na pasulj i poče da silazi što je brže mogao. Pritom ispusti kesu sa zlatnicima i oni, naravno, padoše pravo u majčinu baštu.

— Sačuvaj bože! — zavika majka kad joj se kesa rasu pred noge. — Dugo već živim i svašta sam vidjela, ali još nikad dosad ne padahu s neba zlatnici. Ni dječaci! — dodade kad Džek sletje niz pasulj upravo u času kad ona poče da skuplja zlatnike.

— E, majko, — reče on zagrlivši je i okrećući se s njom po leji s lukom, — šta sad veliš za ovog lijenog, nevaljalog, tupavog, glupog, luckastog sina? Nadam se da će nam ovi komadići zlata koje sam donio s neba dobro doći.

Starica priznade da joj je sin pametniji nego što je mislila, iako je, naravno, cijelo vrijeme znala da je pametniji nego mnogi drugi. Okrenulo se da ono s pasuljem i nije bio baš tako loš pazar — iako, naravno, pasulj nikad ne bi, možda, ni iznikao da ona nije bila dovoljno vješta pa da ga baci pravo na parče dobre zemlje.

Tako ti se oni zaputiše u varoš i kupiše novu crnu haljinu Džekovoj majci, nekoliko dobrih šunki, konjčića i čeze da se mogu njima vratiti kući, pribor za jelo, novu dobru sjekiru, džepni nožić i još nekakvih sitnica koje su dječacima potrebne. I dugo življahu u izobilju i sreći, trošeći zlatnike što ih je Džek donio od diva. Uvijek su imali i jela i pića. I sve su se vrijeme služili lijepim novim stvarima koje su toliko dugo priželjkivali, a sada su mogli da ih nabave.

3.

Ali ni kesa zlatnika ne traje vječito, te tako dođe vrijeme da Džek i majka ne imađahu više novaca. Džeku bijaše žao da prodaju konjčića i čeze, a i ono drugo što su kupili divovim novcem; on se radije odluči da ponovo ode do visoke kuće i da vidi šta se tamo može naći. Naravno bijaše to opasno, jer, bez sumnje, divova žena se sjeća i njega i nestale kese zlata. Ali Džek nije bio dječak koji bi se bojao opasnosti. U stvari, on ih je volio, jer život u majčinoj kolibi nije bio baš mnogo zanimljiv.

I jednog lijepog jutra on se kroz prozor opet dohvati ljestvi od pasulja i penjaše se, penjaše i penjaše, dok ne dođe do širokog bijelog druma s one strane oblaka. Žurno koračajući, uskoro dođe do divove kuće i na vratima zateče visoku ženu kako istresa krpu za brisanje.

— Dobar dan! — reče Džek. — Kako ste jutros?

— Poprilično dok ne vidjeh tebe, dragoviću, — reče divova žena.

— Ima li što za doručak?

— Kad sam ti onomadne dala doručak, ispred nosa mi je nestalo kese sa zlatnicima.

— Ama, nemojte mi to reći! — odvrati Džek tobože čudeći se. — Kako se to moglo desiti?

— Možda ti to bolje znaš nego ja, — reče ljudožderova žena.

— Možda i znam, — reče Džek. — I ako mi date što za doručak, ispričaću vam sve što znam.

Divova žena je gorjela od želje da sazna što o kesi zlatnika, te pristade da Džeku da doručak i da ga uvede u kuhinju. Metnu pred njega malo hljeba i sira i zdjelu mlijeka.

Kad Džek bijaše gotovo pri kraju, začu se strašna buka i čitava se kuća zatrese. Tup, tup, tup-tup! To je div dolazio kući na doručak.

— Brzo u peć, — reče žena, gurajući Džeka unutra i zatvarajući vrata za njim. Vrata se u taj čas otvoriše s treskom i div uđe. O pasu su mu visila dva krupna vola.

— Evo, ženo, — reče bacajući ih na sto. — Skuvaj mi ih za doručak. Ali šta ovo miriše?

Fi, fi, fo, fu,
Osjećam krv Engleza tu,
Bio mrtav ili živ,
Samljeće mu kosti div.

— Gluposti i trice! — reče žena. — Osjećaš sinoćnju večeru, ona dva debela dječaka. Sad sjedi i odmori se dok ti ja zgotovim doručak.

Pošto doručkova, div reče ženi:

— Donesi mi kokoš što nosi zlatna jaja.

Žena izađe i donese lijepu pirgavu kokoš, a div je posadi na sto i reče: »Snesi!« Istog časa kokoš snese jaje od čistog zlata. Jaje pade na sto i odvalja se prema ivici, a div ga uhvati i metnu u džep. Onda još jednom reče: »Snesi!« I još jednom kokoš snese zlatno jaje na kuhinjski sto. Ali ovaj put div ga ne metnu u džep, jer ga najednom obrva san; glava mu klonu i on zahrka. Kao da je grmjelo dvadeset oluja — tako je to bilo glasno, da se Džek živ prestravi, iako je bio u peći čija su vrata bila od izljevenog željeza, sa ručkama od jake mjedi.

Čim joj muž zaspa, žena ispusti Džeka iz peći jer je željela da čuje šta će kazati o ukradenoj kesi. Džek spazi na stolu kokoš, a kraj nje zlatno jaje i pomisli da bi vrijedjelo imati takvu kokoš. Zato reče divovoj ženi:

— Izađite časkom i donesite mi vode s česme, jer sam u peći grdno ožednio i ne mogu pričati suvog grla.

Ona učini kako joj on kaza. U tren oka Džek zgrabi kokoš, metnu je pod pazuho pa bjež' put vrata. Ali se kokoš prepade i odmah poče kokodakati.

Div džipi iza sna, zgrabi batinu i jurnu za Džekom. Divova žena koja bijaše u stražnjem dvorištu, pojuri da

vidi šta se to desilo ali, kad stiže, ne bijaše više ni Džeka, ni kokoši, ni diva.

Džek se kao vjetar stušti cestom, a div za njim. Div je imao duži korak, ali bijaše bunovan, a i doručak, onako težak, još mu je ležao u stomaku. Džek je bio hitar i bješe uhvatio pride. Jurio je niz bijelu cestu skrivajući se i obzirući se, noseći pod pazuhom pirgavu kokoš koja je udarala krilima i kokodakala da bi se i mrtvi probudili. Div ga je gađao, zamahujući svojom golemom kvrgavom batinom i psujući na sav glas. Bujica njegovih riječi kao da je sve više i više tjerala Džeka, pa ipak ga je div sve više sustizao. Bio je samo nekoliko metara iza njega. Div strahovito zamahnu batinom i zamalo ga ne pogodi pravo u glavu, ali Džek odskoči i pojuri dalje. Onda se desi nešto što ga spase. Jedan ogroman oblak, veći od svih ostalih, poče da se valja niz cestu i zavi sve u gustu bijelu maglu. Krajnjim naporom Džek pojuri i zakopa se u maglu. Mogao je vidjeti svega na nekoliko metara ispred sebe. Onda se sjuri u jarak pokraj ceste i pritaji se. Ležao je tu i čekao sve dok div ne prođe, grmeći, razmahujući batinom i strašno psujući. Poslije nekoliko trenutaka div se teška koraka vrati i Džek ču kako promrsi nešto o povratku kući, jer ne imađaše sreće toga dana. Čim div zamače, Džek se izvuče iz jarka i nastavi put. Za nekoliko časaka stiže do pasulja i poče da se spušta stišćući pod pazuhom kokoš. Spuštao se i spuštao dok ne izađe iz oblaka i ugleda majku kako se nešto mota po dvorištu.

— Ehe! — reče Džek skočivši na zemlju i čvrsto držeći pirgavu kokoš. — Šta veliš na ovo?

— Budiboksnama! — reče majka. — Šta li će sad biti?

I pođe za dječakom u kolibu. On pažljivo zatvori vrata pošto ona uđe, da mu kokoš ne pobjegne. Onda postavi kokoš na pod i reče joj da snese jaje. Kokoš se šćućuri i začas snese prekrasno zlatno jaje. Udovica bijaše očarana umješnošću svog sina. I čim dobro zatvori kokoš

u kokošarnik, metnu maramu na glavu i krenu u varoš da nakupuje hrane koja im je bila potrebna. I poslije toga, kadgod bi im što trebalo, samo bi rekli pirgi da im snese jaje. Tako opet postadoše imućni i srećni.

4.

Naposljetku Džek stade da čezne za nečim uzbudljivim i odluči da ponovo posjeti diva. Naravno, znao je da je to opasno, zato što će sad i div i njegova žena nastojati da ga smaknu. Ali se Džek nije plašio, i jednog lijepog jutra zakorači na pasulj i poče da se penje. Penjao se, penjao i penjao, dok ne dođe do širokog bijelog druma. Sijalo je sunce i dječaku bijaše pri duši lako i vedro. Pa ipak, kad se približi visokoj kući, pođe opreznije. Na vratima stajaše divova žena. On pričeka dok se ona ne ukloni, a onda se privuče vratima i pogleda oprezno unutra. Nikoga nije bilo. Žena je vjerojatno bila otišla u dvorište, ili možda gore.

Džek se ušulja u kuhinju i gledaše gdje bi se mogao sakriti. Žena će sigurno pogledati u peć, a usto peć je bila jako vrela i kao da je nešto krčkalo unutra. Vjerovatno se nešto peklo. Džek otklopi kazan i pogleda u nj. Mjesta je bilo koliko si htio. On oprezno uđe unutra i navuče poklopac.

I tek što to učini, a eto ti divove žene, a za koji časak oču se i tupmtupmtup-tup, tup! I sam div uđe, potresajući čitavu kuću, i tražeći doručak. Najednom zastade i veoma podozrivo onjuši zrak.

Fi, fi, fo, fu!
Zatim reče prijeteći:
Jedan Englez je tu.
Bio mrtav ili živ,
Samljeće mu kosti div.

Ovoga puta žena ne reče:

»Glupost!« — nego: — Možda imaš i pravo, čo'ječe, čini mi se da i ja nešto osjećam.

Govoreći to priđe pećnici i otvori je. U njoj su se pekle, divu za doručak, tri cijele ovce. Naravno, Džeka ne bijaše tu. Ona povadi ovce i metnu ih na sto i div stade da jede. Onda se žena poče obzirati po sobi, zavirujući pod stolice, u ormare, pa čak i u sanduk u kome je div držao svoje kese s novcem.

— Osjećam miris dječaka, — reče div.

— Imaš pravo, — odvrati žena. — To je ono prokleto derište što nam je ukralo kokoš. Najradije bih ga zadavila svojim vlastitim rukama!

I opet poče da ga traži, ali joj ni na kraj pameti ne bi da zaviri u kazan.

— Ni traga ni glasa od njega! — reče naposljetku.

— Ama ja bih se zakleo da sam osjetio dječakov miris, — reče div.

Kad dokrajči doručak, poče da ga hvata san, te se on zavali u stolicu za ljuljanje i zatraži svoju čudotvornu harfu. Žena mu donese malu zlatnu harfu i metnu je na sto.

— Pjevaj, harfo! — reče div i harfa najednom sama od sebe poče da svira i da pjeva. Čudne su i lijepe bile pjesme koje je pjevala. Ne prođe dugo, a div zaspa i grmljavina njegovog hrkanja doprije do Džeka u kazanu. Džek izviri i vidje da divova žena bijaše izašla iz sobe. Polako se izvuče iz kazana i dograbi čudotvornu harfu. I samo što to učini, a harfa jeknu i zapjeva glasno i jasno: »Upomoć, gospodaru! Upomoć, gospodaru!« Stežući harfu, Džek izletje na vrata, a div đipi, dograbi batinu, pa za njim.

Širokim bijelim drumom trčaše Džek, a div, u žurbi da što prije izleti iz kuće, spotače se, srećom, o prag i

pade. Psujući i proklinjući diže se, protrlja uboje, dohvati batinu što mu bješe ispala iz ruke i posrćući pođe za Džekom.

Ovoga puta nikakav oblak ne doplovi da skrije dječaka, pa iako je vrdao i skretao da umakne goniocu, div ga je uporno stizao. A za sve vrijeme s harfe je odzvanjao mučenički krik: »Gospodaru, gospodaru, upomoć!«

Džek u posljednji čas dođe do pasulja. Kao munja se spuštao, gotovo se i ne zaustavljajući da stavi noge na basamake od lišća. Umalo se ne sjuri dolje. Kad bijaše na pola puta, pasulj se zaljulja kao da ga zahvati najveća oluja. Džek na čas pogleda gore i vidje kako je div skočio na pasulj i kako silazi za njim. Pasulj se tresao i povijao pod divovom težinom i svakoga trenutka div bijaše sve bliže Džeku.

Kad se približi zemlji, Džek povika:

— Majko, majko, gdje si? Sjekiru! Dajder mi sjekiru!

I u času kad se Džek dohvati zemlje, majka dotrča iz kolibe, noseći sjekiru. Najednom, nad čitavom baštom spusti se sjenka. To je silazio ogromni div. Džek zamahnu sjekirom i svom snagom udari po vijugavoj stabljici pasulja. Snažna se biljka sva zatrese i zaljulja. Još jedan udarac i stabljika bijaše presječena. Div izgubi oslonac i strahovito kriknuvši stropošta se na zemlju. Prebi vrat, i osta namjestu mrtav, a ondje gdje pade, stvori se ogromna rupčaga, i Džeku je poslije trebalo tri dana da je zaspe.

Eto, to bijaše kraj čarobnog pasulja, ali to bijaše i divov kraj. Što se tiče njegove žene i visoke kuće, za njih se više nikad ne ču, iako bih ja rekao da su još tamo, na kraju širokog druma iznad oblaka. Kad god je duvao jak i silan vjetar, Džek je govorio majci da to sigurno divova žena jadikuje za mužem. Ali sve mi se čini da nije imao pravo, jer je dobro poznato da njihove žene odmah nađu novog muža čim se šta desi starom.

Džek i majka življahu i dalje srećno u svojoj maloj kolibi. Kad god bi im zatrebalo novaca rekli bi pirgavoj kokici da snese jaje; a kad god bi im bilo dosadno, rekli bi čudotvornoj harfi da zapjeva. Neobične i čudesne bijahu pjesme koje je harfa pjevala, tako da nikad nisu bili sami jer su ljudi odasvud dolazili da je slušaju.

MAGARAC, STO I ŠTAP

Bio jednom neki dječak po imenu Robin i živio s ocem u jednoj kolibi. Otac, prijek čovjek, nije bio baš prijazan prema sinu. Iako Robin bijaše dobar i prostodušan dječak, on nije bio kakve pameti da bi se otac mogao ponositi njime. Radio je što god je bolje mogao i po kući i u bašti, ali čim nešto nije valjalo, otac ga je grdio, a to Robinu padaše teško.

Ali pošto on bijaše dobar i prostodušan dječak, susjedi su ga voljeli. Kad bi ih na putu susreo, pozdravljao ih je prijateljski se smiješeći i uvijek je nalazio vremena da im u nečem pomogne.

U susjednoj kolibici u tom istom selu živjela je jedna stara udovica sa kćerkom Margaretom. Margareta i Robin se uskoro zavolješe i Robin zamoli oca da mu dopusti da se oženi Margaretom i da je dovede kući.

— Da se oženiš? — na to će otac. — Oženiš? A kako ćeš, pitam ja tebe, izdržavati ženu kad ni samoga sebe ne možeš? Valjda ne misliš da ću se ja za oboje brinuti? Prije nego što počneš da misliš o ženidbi, bolje promisli kako ćeš zarađivati svoj hljeb. A sad se gubi, i okopaj kupus, jer je skoro sav zarastao u korov.

Robin razmišljaše o onom što mu je otac rekao i na proljeće, jednog lijepog dana, odluči da krene u svijet i da potraži sreću, ili, ako ne sreću, a ono tek toliko da sa Margaretom uzmogne živjeti. Ne reče ocu kuda će,

jer se bojao da otac ne pokuša da ga zaustavi, a usto, istinu govoreći, ni sam nije znao kuda će. Bilo je proljetno jutro, a on mlad i snažan, i šta ga se drugo ticalo. Ali je rekao Margareti; iza udovičine kolibe njih dvoje se oprostiše i Robin obeća da će se vratiti za godinu dana, a, možda, i prije.

Kad podobro odmače od sela, on poče da se raspituje za kakav posao. Govorio je ljudima da traži sreću, a oni su se na to samo smijali i govorili mu da je tu neće naći. Već je sam počeo da pomišlja kako nikad neće naći ni posla, ni sreće, kad cesta kojom je išao skrenu u jednu mračnu šumu; tu, na okuci, Robin umalo ne obori neku staricu koja je skupljala suvarke. Suvarci joj poispadaše iz naramka i rasuše se po putu.

— O, oprostite mi, — reče Robin, — nisam htio. Evo, vi se odmarajte ukraj puta, a ja ću pokupiti granje i odnijeti vam ga do kuće.

— Nespretnjaković si ti, — reče starica. — ali ne misliš zla.

Robin se na to i ne osvrte; bio je već naučio da ga nazivaju nespretnjakovićem. Brzo složi granje u naramak i pođe za staricom do njene kolibe.

— Šta inače radiš, mladiću? — upita ga starica.

— Ništa, — odgovori Robin.

— Eh, eh, — reče na to žena, — ma kako bio nespretan, nešto mora da radiš.

Robin joj reče da traži posla.

— Šta znaš da radiš? — upita ga ona.

— Što god hoćete, — odgovori Robin.

— Dobro! Ako hoćeš da stupiš kod mene u službu, — reče starica, — imaćeš stan i hranu a na kraju godine dobro ću ti platiti. Malo si tupav, ali si snažan i reklo bi se da ćeš biti valjan.

— O, sigurno, — reče Robin, — i velika vam hvala, bako!

Tako se on primi da bude sluga u starice i radio je što je mogao bolje godinu i jedan dan. Išao je u drva, ložio vatru, okopavao baštu, hranio kokoši, prao suđe; ukratko, radio sve, samo nije tražio sreću.

— Lijepo si radio, — reče mu najzad starica, — a ja sam obećala da ću ti platiti. Evo, uzmi ovog mog magarca, pa hajde!

— Velika vam hvala, bako! — reče Robin učtivo, a u sebi se pitaše šta li će da radi s magarcem.

Nije ga mogao zaklati, nije ga mogao čak ni hraniti, jedino, možda, da ga proda. Ali eto, tu je stajalo, kao plata za njegovu jednogodišnju službu, to sivkastosmeđe tvrdoglavo živinče dugačkih ušiju i lica koje kao da se trudilo da izgleda pametno.

— Dobar je to magarac, — nadoveza starica. — Evo, uzmi ga za uši i dobro povuci.

Robin učini kako mu ona kaza. Uhvati magarca za uši i dobro ih povuče. Istog časa magarac prestade da se trudi da izgleda pametan i zareva: »I-a, i-a!« I kiša zlatnika i srebrnjaka poteče mu iz usta.

— Eto, vidiš, — reče starica, — to nije rđava plata za službu od godine dana. A sad idi kući i pazi da magarca usput gdje ne izgubiš. Zbogom i srećan ti put!

I bez ijedne riječi više, ne sačekavši ni da joj se zahvali, starica zamače u kolibu, ostavivši Robina s magarcem na cesti. Robin ga još jednom povuče za uši, tek da se uvjeri da ne sanja, i još jednom kiša zlata i srebra pade mu pred noge.

— Hija! — povika Robin, pa i ne pokupivši zlatnike, krenu cestom kući.

Ali mnogo prije no što se ukaza njegovo selo, spusti se noć, i Robin odluči da prenoći usput u nekoj krčmi. Zaustavi se kraj prve naoko pristojne krčme na koju naiđe, uvede magarca u dvorište i priveza ga za jedan stub.

— Želio bih da prenoćim i da dobro večeram, — reče krčmaru čim ovaj pred njega izađe.

— Ulazi, — nato će krčmar.

Uđoše. Tad krčmar opazi da je Robin nekakav siromašak, prilično slabo odjeven.

— Možeš dobiti večeru i prenoćište, — reče on, — ali mi prvo plati.

— U redu, — nato će Robin, — pričekajte samo časak, odmah ću donijeti novac.

Robin izađe u dvorište, povuče magarca za uši i začas se vrati noseći pregršt srebra.

Krčmar uze novac, dade Robinu dobru večeru i uvede ga u lijepu sobu s politiranim ormarom i krevetom sa perinom.

Kad Robin leže da spava, krčmar se iskrade u dvorište. Kroz rupicu na vratima bio je vidio kako je Robin došao do novaca i odluči da ukrade magarca. Zato povede Robinovog magarca i zaključa ga u šupu, a na njegovo mjesto priveza jednog svog magarca.

Ujutro zapita Robina kako je spavao, dade mu doručak i pokaza mu put do kuće.

— Ako se ne budeš skanjivao, — reče, — stići ćeš prije ručka.

Robin mu zahvali, uhvati magarca za uže oko vrata, coknu mu jezikom da pođe, i zaputi se kući.

Kad stiže, otac mu se obradova, jer iako nikad ne bijaše prijazan prema mladiću, ipak mu je bilo teško bez njega; a onda, bio je i sit svih onih kućnih poslova koje je morao sam da obavlja.

— Dobro došao, — reče. — Gdje si bio?

— Oče, — odgovori mu Robin, — služio sam čitavu godinu i zaslužio lijep imetak. Sad sam došao da te zamolim da blagosloviš moj brak sa Margaretom.

— Nije žurbe, nije žurbe. Šta je s parama? Hajde, pokaži mi platu.

— Evo, ovaj magarac mi je plata, — reče Robin.

— Šta? Samo su ti to dali za čitavu godinu službe? Pa ne misliš, valjda da se s tim možeš ženiti, mladiću, zar ne?

— Nije žurbe, — reče Robin. — Nije to običan magarac, oče. Evo, samo ga povuci za uši. Eto, tako, dobro povuci!

I otac učini kako mu Robin kaza, ali umjesto da prospe hrpu zlatnika, magarac ga udari nogom u gnjat.

— Kakav je ovo bezobrazluk? — upita otac.

— Oprosti, oče, — reče Robin. — Molim te, oprosti. To nije onaj isti magarac.

— Možda i nije. Ali si ti, sine, onaj isti magarac kakav si vazda i bio. Najbolje da opet pođeš da okušaš sreću. Ali kad se vratiš, ne pravi neslane šale sa svojim rođenim ocem.

Jadni Robin, koji, naravno, ništa nije znao o tom da je lupež krčmar ukrao njegovog čudotvornog magarca, nije znao što da odgovori, i ode da sve ispripovijeda Margareti. Ona mu za drugi put poželje više sreće. Sutradan Robin uze magarca za ular i krenu da još jednom okuša sreću.

Još za jutra nabasa na nekog drvodjelju koji se mučio da u radionicu unese neku tešku kladu. Robin prihvati za jedan kraj i pomože mu.

— Tražim posla, — reče. — Nisam baš kakve pameti, ali umijem baratati testerom i čekićem, mogu nositi, rediti šupu i snaći se u svakom poslu.

Dogodilo se da je drvodjelja tražio baš takvog mladića kao što je bio Robin. Zato reče da će mu dati stan i hranu za godinu dana i, ako za to vrijeme bude valjano radio, platiće mu.

I tako ponovo stade Robin da tegli, jutrom, danju i večerom, a kad se navrši godina i jedan dan, drvodjelja

izjavi da je veoma zadovoljan i da će mu dati platu. Unese jedan drven sto i metnu ga pred njega.

— Evo, — reče drvodjelja, — mislim da će ti se svidjeti, jer ovo nije običan sto.

Robin ga pogleda. Bijaše to priličan sto, ali Robin nikako nije mogao da shvati šta će da radi s njim.

— Reci mu samo da se postavi, — reče drvodjelja.

— Stoliću, postavi se! — naredi Robin i najednom u vazduhu kao da nasta nekakva uzbuna i zveket, i na stolu se obrete ručak kakvog Robin još nikad nije vidio. Bijaše tu pečena ćurka, pa krompiri, zeleni grašak, puding i kajmak i svakojaki začini i slatkiši, i sve to u lijepim srebrnim posudama, čistim i sjajnim.

— Baš je vrijeme ručku, — reče drvodjelja. — Kako bi bilo da nas dvojica zasjedemo i da se nauživamo svih ovih poslastica što nam ih je sto pribavio?

I sjedoše jedan naspram drugog i nikad u životu nije Robin ljepše ručao. Nato će drvodjelja:

— Sad mu reci da se raspremi.

— Stoliću, raspremi se! — reče Robin.

U tren oka u vazduhu nasta uzbuna i zveket, posuđe i ostaci jela iščezoše, a sto ostade prazan i čist kao što je i bio.

Robin zahvali drvodjelji, pozdravi se s njim, natovari sto na magarca i zaputi se ponovo kući.

Noć se spusti mnogo prije no što on stiže na domak svog sela, te on, došavši do one iste krčme u kojoj je lani prenoćio, odluči da opet tu svrati.

Zapita krčmara može li mu dati prenoćište.

— Mogu, — reče krčmar, — ali ti za večeru nemam bogzna šta; u kući se zadesilo samo malo bajata hljeba, komadić sira i krčag piva!

— Ništa zato, — reče Robin. — Pogledajte samo!

— Stoliću, — reče on, — postavi se!

U vazduhu opet nasta nekakva uzbuna i zveket i sto se prepuni jelima. Krčmar i Robin sjedoše jedan naspram drugog i kad se do mile volje najedoše, Robin se oslobodi posuđa baš kao i ono prije. Krčmar mu se zahvali na objedu, ali sto i ne pomenu, jer je već bio odlučio da ga ukrade isto kao što je ukrao i magarca.

Kad Robin čvrsto zaspa, krčmar iznese čudotvorni sto u drugu sobu, a na njegovo mjesto stavi drugi, vrlo sličan njemu. Onda od čudotvornog stola poruči objed i tanjire s jelom odnese u gostinjsku sobu, te ih stavi na onaj drugi obični sto.

Kad Robin siđe na doručak, krčmar mu reče da se on već pobrinuo za jelo i piće. I tako oni sjedoše. Robin reče da mora krenuti, jer je jedva čekao da dođe kući i pokaže ocu sto. I upravo zausti da kaže stolu da se raspremi, kad ga krčmar zaustavi.

— Ako nemaš ništa protiv. — reče on Robinu, — ja bih ovo posuđe iznio u kuhinju, jer me duša boli kad gledam kako nestaju ovako divni tanjiri i vrčevi. A ovo preostalog jela dobro će doći mojoj staroj kad siđe. Onda ti za konak ništa neću naplatiti.

Robin pristade, jer mu ni na kraj pameti nije bilo da mu je krčmar ukrao sto. On mu pomože da iznese ostatke jela u kuhinju. Kad je sto bio raspremljen, Robin ga uze i opet priveza magarcu na leđa. Zahvali se krčmaru na gostoprimstvu i krenu kući. Išao je pjevajući jer je bio naspavan, a i radovao se što će opet vidjeti Margaretu, pa čak i oca koga nije vidio čitavu godinu, a izgledalo je i da će dan biti lijep.

Kad stiže u kolibu, otac se baš premišljaše da sprema ručak.

— Dobro došao! — reče. — U pravi čas si stigao da mi pomogneš da očistim zelen i skuham slaninu.

— Čekaj, — reče Robin. — Imam ja nešto bolje na magarcu.

I u tren oka unese sto i stavi ga nasred sobe.

— Moja godišnja plata, — reče ponosno. — Kad budeš vidio šta je ovaj sto kadar, nadam se, oče, da se nećeš protiviti mojoj ženidbi s Margaretom jer, kao što ćeš vidjeti, moći ću da je izdržavam dokle god budemo živi.

— Šta trabunjaš! — nato će otac. — Je li taj prosti drveni sto sve što su ti dali za godinu dana službe? Sve se bojim, sine, da od tebe nikada ništa neće biti, a što se tiče ženidbe, najbolje bi ti bilo da se riješiš da do kraja života ostaneš neženja.

— Čekni malo, oče, — reče Robin. — Reci stolu da se postavi. Hajde, samo reci!

— Pa hajde de, taj me ne može valjda ujesti ili lupiti u nogu. Stoliću, hej, postavi se, čuješ li!

Ali, naravno, ništa ne bi. Jadni Robin je govorio i govorio stolu da se postavi, ali sve uzalud, jer, naravno, bijaše to sasvim običan sto, kao i svaki drugi.

E, ovog puta Robinov se otac tako razljuti da ga najuri čak i bez ručka, rekavši mu da nađe posao koji se čestito plaća. I ode mladić do svoje djevojke. Ona mu reče da ne očajava, već da još jednom pokuša, a ovaj put će, sigurno, biti srećnije ruke. Pozdraviše se, i tako Robin i po treći put ostavi svoje selo i krenu u svijet.

Ne odmače daleko, kad ugleda nekog čovjeka kako pokušava da napravi most preko rijeke. Čovjek je obarao jedno stablo što je raslo uz obalu. Robin se ponudi da mu pomogne.

— Umiješ li obarati sjekirom? — upita čovjek.

— Umijem nešto bolje, — odvrati Robin i istog časa stade se verati uz drvo, dok ne dođe do na sam vrh. Kad se lijepo namjesti između najviših grana, doviknu čovjeku da još koji put udari po stablu sjekirom. I kako Robin bijaše na vrhu, uslijed njegove težine stablo poče da pada polagano i za koji čas ležaše pravo preko rijeke. Zdrav

i čitav Robin se nađe na drugoj strani vode. Čovjek mu zahvali na pomoći i reče da će ga nagraditi. Rekavši to, odsiječe s drveta kratak, podebeo prut i podsiječe mu grančice.

— Evo, — reče — mislim da će ti biti od koristi.

Robin se zahvali i uze štap. Kakva li mu je ovo nagrada, pomisli, jer ako mu treba štap, mogao ga je i sam uz put sa živice odsjeći.

— To nije običan štap, mladiću, — reče čovjek. — Samo mu reci da počne udarati.

Robin ispruži štap preda se i reče:

— Udari, štapu, udari!

Istog časa štap mu iskoči iz ruke i poče snažno da šiba po vazduhu, tako snažno da se čovjek morao sklanjati.

— Evo, — reče on, — sad ako ko htjede da ti što nažao učini, imaš prikladno oružje. Uzmi ga, mladiću, i hvala ti na pomoći.

I Robin krenu sa štapom u ruci. I dok je tako išao, pade mu nešto na pamet.

— Šta li je bilo s magarcem? — reče u sebi. — I šta li je bilo sa stolom? Mora da su ukradeni, a obični stavljeni na njihovo mjesto. A jedino je gostioničar iz krčme mogao vidjeti kako se služim njima. I jest, izgledao je kao kakav lopov, sad kad nešto mislim, i glavu bih dao da mi je on sakrio i magarca i sto.

I što je više o tome razmišljao, sve je uvjereniji bio da ga je krčmar pokrao.

— Pokazaću ja već njemu, — reče Robin i stežući u ruci štap, iđaše glavnim drumom dok ne dođe do krčme.

Udari štapom po vratima pa i ne čekajući odgovora, otvori ih i uđe.

Krčmar iziđe iz kuhinje da vidi ko to toliko lupa.

— Baš vas tražim, — reče mu Robin. — Sjećate li me se?

— Ne bih baš rekao, — odvrati krčmar pogledajući Robina ispod oka, — ali mora da si neka veoma važna ličnost dok tako ulaziš i ne pitajući.

— Naskoro ćete saznati jesam li važan ili nisam, — reče Robin. — A sad, šta je s mojim magarcem i sa stolom koji ste mi ukrali kad sam prenoćio u vašoj smrdljivoj, razbojničkoj, parcovskoj krčmi? Na srijedu s njima, inače ćete okušati moj štap!

— Ništa ja ne znam ni o tvom magarcu ni o tvom stolu! — prodera se krčmar. — Umjesto što napadaš pošten svijet, bolje bi ti bilo da . . .

Ali Robin ne sačeka da dovrši.

— A, ne znaš gdje su, je li? Onda evo ti, na ti, pokvareni stari drumski razbojniče! Udari, štapu, udari! Pošteno ga izudaraj, čuješ li?

I baš kao da je imao uši, štap poskoči i poče da mlati krčmara kako ga niko u životu nije mlatio. Udarao ga je po leđima i ramenima, slabinama, nogama i tjemenu, dok krčmar zapomažući ne istrča iz sobe. Ali štap pođe za njim, uz stepenice, pa niz stepenice, dok krčmar ne leže na pod zaklanjajući lice rukama i moleći Robina da rekne štapu da stane.

— Vratiću ti magarca, — zapomagao je. — Vratiću ti i sto, samo uzmi taj prokleti štap, živoga me isprebija! Magarac je u šupi udno dvorišta, a i sto je gore, u sobi moje žene. Ustavi tu đavolju rabotu pa ću ti ih donijeti.

Robin tad reče štapu da stane i čvrsto ga zgrabi za jedan kraj. Štap prestade da mlati krčmara i mirno stajaše u Robinovoj ruci.

Krčmar ustade, protrlja uboje i jednako stenjući i ječeći, ode gore i snese Robinov sto — čudotvorni sto; onda ode nekud iza krčme i dovede u dvorište čudotvornog magarca. Robin naredi magarcu da mu dâ koji zlatnik i stolu da mu pribavi objed, da bi se uvjerio da su doista njegovi. Onda priveza sto magarcu na leđa, čvrsto uhvati

štap u desnu ruku u slučaju da nabasa na drumske razbojnike i bez ijedne riječi krenu.

Kad dođe kući, otac mu se ovaj put zaista vrlo obradova, jer sa sobom bješe donio novaca i dobrog jela. Robin oprosti ocu njegovu raniju surovost i, novcem što ga dobi od magarca, kupi mu veću kolibu usred sela i najmi slugu da mu obavlja kućne poslove. Što se tiče Margarete, bila je presrećna što joj se Robin vratio. Ne prođe dugo i njih se dvoje uzeše, i uz pomoć stola priredише svadbu kakvu selo još nikad nije vidjelo. I koliko ja znam, živjeli su srećno do kraja života.

DVIJE KRALJEVNE

Bio jednom jedan kralj pa imao kćerku kojoj je bilo ime Ana. Oči su joj bile crne, kosa duga i zlatna i svi su je rado gledali. Kad Ani bijaše četrnaest godina, umrije joj majka. Dvije godine docnije kralj se nanovo oženi. I druga žena mu je imala kćerku koja se zvala Kejt. Kejtine oči nisu bile lijepe, ali su bile vesele, kosa kratka i svijetlosmeđa. Kejt je bila mila, prijazna i dobra. Ne prođe dugo i djevojke se sprijateljiše. Voljele su se i uvijek su bile zajedno; šetale su po livadama, čitale iste knjige i radovale se svemu oko sebe.

Ali nova kraljica bijaše zavidna žena. Vidjela je kako joj je pastorka Ana lijepa, dok njena rođena kći to nije bila. Kejt nije bila ružna, i kad je bila sama, moglo bi se čak reći i da je lijepa. Ali kad je bila s Anom, a ona je obično bila s njom, ljudi je nisu gledali kao što su gledali Anu. Tako kraljica zamrzi pastorku i poče da smišlja kako da naudi njenoj ljepoti.

I jednog dana kad je šetala po svojim odajama grizući nokte od jeda, sjeti se starice koja življaše u blizini dvorca. Stanovala je ta žena u majušnoj kolibi i držala kokoši čija je jaja starica slala u dvorsku kuhinju.

— Otići ću i porazgovarati sa staricom, — reče kraljica u sebi. — Pametna je to žena i kažu da posjeduje čarobne moći.

Kraljica nikada dotle nije bila u staričinoj kolibi, ali je znala put; ogrnuvši se ogrtačem, krenu i domalo zakuca na staričina vrata.

— Starice, — reče čim uđe, — kažu da umiješ čarati, ali ja u to ne vjerujem. Moja pastorka je daleko ljepša nego što je to za njeno dobro, pa se uzoholila i uzobijestila. Dosad smo ti za jaja plaćali samo u srebru, ali ako mi umjedneš kazati kako bih — da bih je dozvala pameti — barem i za mrvicu naudila njenoj ljepoti, za svako jaje što mi pošalješ platiću ti zlatnik.

— Ništa lakše, — reče starica. — Zar mi je to nešto? Ne vrijedi ni da se mučim oko toga. Pošaljite mi ujutro kraljevnu, pa ćete vidjeti šta umijem.

— Dobro, — reče kraljica. — To će joj ujutro biti prvo što će imati da uradi.

— Samo jedno morate upamtiti. Prije nego što dođe kod mene, ni zalogaja ne smije okusiti, ni kapce progutati, jer inače ništa neću moći učiniti.

— Ni kapce neće progutati, ni zalogaja neće okusiti, — reče kraljica. — Neću to zaboraviti.

Rekavši to, ode.

Kad ujutro Ana pođe na doručak, kraljica je presrete i reče joj:

— Dobro jutro! Nešto si blijeda i ne bi bilo zgoreg da malo izađeš na zrak prije doručka, bolje bi jela. Za doručak ćeš dobiti jedno svježe jaje, a možda i dvoje, ako odeš i brzo ih doneseš. Trkni do staričine kolibe i zaišti koje jaje.

I tako Ana otrča u pravcu kolibe, ali prošavši kroz dvorsku kuhinju, spazi na stolu koricu hljeba. Kako bijaše gladna, jer još ništa nije bila jela, dograbi koricu i, žvaćući, pojuri prema dvorskoj kapiji.

Za tili čas dođe do staričine kolibice iz čijeg se dimnjaka dizao dim pravo u nebo. Pokuca na vrata i starica joj otvori.

— Poranila si, mila moja, — reče starica. — Šta želiš?

— Došla sam da te zamolim da mi daš koje svježe jaje.

— Hajde, uđi i otklopi onaj lonac pa vidi ima li šta unutra.

U kolibi je bilo mračno te Ana i ne primijeti lukav osmijeh na staričinom škoravom i naboranom licu. Priđe peći na kojoj stajaše okrugao, crn lonac s poklopcem. Podiže poklopac i zaviri unutra.

Ali se ništa ne dogodi.

Sa staričinog lica nestade lukavog osmijeha, ali ona ničim ne pokaza da je u neprilici.

— Hajde kući, mila moja, — reče — i reci maćehi da ubuduće zaključava smočnicu.

Ani se poruka učini čudnovata, ali posluša staricu i odmah se vrati u dvorac.

Sutradan kraljica odluči da pokuša još jednom.

— Kćeri, — reče — nešto si blijeda i jutarnji vazduh bi ti dobro činio. Otiđi do staričine kolibe i zamoli da ti da koje svježe jaje.

I Ana opet krenu. Ovog puta na stolu ne bijaše ni jedne korice; ali idući njivom, spazi ona poslenike kako beru grašak. Ana im se ljubazno javi i oni joj dadoše šaku graška. Ona se obradova i pojede ga, jer još ništa nije bila okusila, a jutarnji zrak bijaše svjež. Za tili čas dođe do staričine kolibe i ponovo je zamoli da joj da koje jaje.

— Uđi samo, mila moja, — reče starica — i zaviri u lonac da vidiš šta ima.

Ana učini kako joj starica kaza. Otklopi okrugli crni lonac, ali ni ovog puta ništa joj se ne dogodi.

— Hajde kući, mila moja, — reče — i reci maćehi da lonac neće uzavreti dok nema vatre.

Ana se vrati u dvorac i kaza maćehi šta je starica rekla.

Po tome kraljica namah shvati da je Ana morala nešto usput pojesti, iako je otišla prije doručka. Zato odluči da drugi put i ona pođe s njom te da pripazi da Ana ništa ne pojede.

I tako ujutro kraljica i kraljevna krenuše zajedno. Ana ne bijaše ništa okusila otkako je ustala. Kad dođoše u kolibu i zamoliše koje svježe jaje, starica opet naredi Ani da zaviri u lonac. Ona to i učini i ovog puta iz lonca iskoči ovčija glava i nasadi se Ani na ramena.

— Eto, — reče starica radosno, — sad više neće moći biti gorda na svoje lijepo lice.

— Ne, — reče kraljica — i sad je više neće gledati k'o što su je dosad gledali, je l' de? Možda će odsad malo ljubaznije gledati moju Kejt. Moram ti priznati održala si riječ, starice. Evo ti zlatnici što sam ti ih obećala.

Ona pruži starici kesu novaca i sa pastorkom krenu kući.

Kad dođoše, svi se zaprepastiše vidjevši šta se desilo Ani. Ni traga od njenih lijepih zlatnih vitica, crnih očiju, rumenih obraza; namjesto toga imađaše smiješno ovčje lice uokvireno runom.

Kad Kejt ugleda polusestru, briznu u plač.

— O, draga moja ljepojko, šta se to dogodilo?

Ali to, naravno, niko nije znao izuzev kraljice, a ona je ćutala. Jadna Ana samo je umjela da bleji kao ovca.

— Moramo potražiti tome lijeka, — reče Kejt u sebi. — Ne može to tako. Mora da negdje postoji neko ko može mojoj sestri povratiti njeno lice i njenu divnu kosu.

I kad se svi raziđoše, ona umota Aninu glavu u debeli bijeli šal, navuče na se kaput i kapu i krenu s Anom u široki svijet.

I najzad, kad sestre gotovo padoše s nogu od umora i kad poče da se spušta noć, dođoše do nekakvog dvorca. Pokucaše na kapiju i ubrzo ih uvedoše unutra. Za tili čas

eto ti jedne dvorske dame da vidi šta žele. Kejt joj reče da su zalutale i da traže sklonište za ovu noć.

— Ne znam hoćete li moći ovdje ostati, — reče dvorska dama. — Svi su u brizi, jer jedan od kraljevića već dugo leži bolestan i niko ne može da ga izliječi.

— I moja je sestra bolesna, — reče Kejt. — Molim vas pustite nas unutra. Nikome ništa nažao nećemo učiniti.

Dvorskoj dami se sažali na njih te ode da porazgovara sa kraljevićevim roditeljima koji su vladali u ovom dijelu zemlje.

Domalo, ona se vrati.

— Govorila sam sa kraljem i kraljicom; možete ostati u dvoru ali samo pod jednim uslovom.

— Ma pod kojim, — reče Kejt živo. — Učiniću što god hoćete, samo da s jadnom sestrom ostanem ovdje.

I dvorska dama joj reče da će ona, Kejt, noćas morati bdjeti i dvoriti bolesnog kraljevića koga niko ne može da izliječi.

— Ako pristajete na to, — dodade, — možete prenoćiti a za trud ćete dobiti kesu srebrnjaka. Ali ima nešto što vam moram saopštiti. Mnogo je njih dosad ostajalo preko noći da dvori kraljevića, ali svih je nestalo. Stavljate mnogo na kocku. Pristajete li?

— O, pristajemo, — odgovori Kejt bez imalo premišljanja. — Sigurna sam da se ništa neće desiti.

Tako se pogodiše. Kejt povede sestru gore u sobu u kojoj ležaše kraljević. Donesoše im jela i pića i dvorska ih dama ostavi.

Sve je bilo mirno dok zvono na dvorskom tornju ne otkuca ponoć. Onda kraljević ustade, obuče se i lagano siđe dolje. Kejt stavi sestru da spava u jednom kutu pokraj vatre a sama pođe za kraljevićem. On izvede konja iz staje i dozva psa. Onda se vinu na konja, a Kejt sjede iza njega. Izađoše iz dvorišta za psom koji ih je predvodio.

Jahali su i jahali kroz mjesečinom obasjan kraj dok ne zađoše u gustu šumu. I dok su se provlačili kroz drveće i šiprag, Kejt ispruži ruku, nabra zrelih oraha i napuni njima džepove. Za tili čas ostaviše šumu i primakoše se jednom strmom zelenom proplanku. Tu pas stade, onjuši tle, a kraljević ustavi konja.

— Otvori se, otvori, zeleni proplanče, — uzviknu on, — i propusti mladog kraljevića, njegovog konja i psa!

Vrata na proplanku se otvoriše i kraljević uđe. Iz velike osvijetljene dvorane dopirahu zvuci muzike i veselja. Bila je to vilinska dvorana u kojoj se održavao sjajan bal. Kraljević sjaha s konja. I Kejt skoči i sakri se za vrata da vidi šta će dalje biti. Niko je ne primijeti.

Kraljević je plesao veselo i srećno čas s jednom čas s drugom vilom, prolazio dostojanstveno dugačkom dvoranom ili se pomamno okretao oko velikih stubova dok je muzika svirala najslađe i najveselije melodije.

Tako su prolazili sati. Onda najednom zakukurijeka pijetao i kraljević ostavi bal i dozva konja. Skoči u sedlo, a Kejt sjede iza njega; onda ih pas izvede iz dvorane do pod brdo i oni ponovo odjahaše put dvorca.

Kad dvorske sluge uđoše ujutro da razmaknu zavjese, da nalože vatru i unesu doručak, zatekoše Kejt kako sjedi pored ognjišta i tuca orahe, a kraljević mirno spava u postelji.

— Kako je proveo noć? — zapitaše.

— Vrlo dobro, — odvrati Kejt. Dadoše joj punu kesu srebrnjaka i upitaše hoće li ostati još jednu noć.

— Hoću, — reče, — samo mi morate dati kesu zlata.

Nagodiše se, te tako i tu noć Kejt i njena sestra ostaše s kraljevićem.

I kad veliki sat odbi ponoć, kraljević ponovo ustade, siđe i izvede konja i psa, uzjaha na konja, a Kejt sjede iza njega.

Još jednom odjezdiše preko livada i polja i još jednom Kejt nabra u gustoj šumi oraha i natrpa ih u svoje džepove.

Opet dođoše do zelenog proplanka i kraljević uzviknu:

— Otvori se, otvori, zeleni proplanče i propusti mladog kraljevića, njegovog konja i psa!

Još jednom se brdo otvori i kraljević uđe. Bilo je isto kao i prije, samo muzika bijaše još ljepša i veselija, svjetla bliještavija, a igrači življi i okretniji. Kejt se sakri iza vrata i posmatraše. Kako lijepe bijahu vile u dugačkim haljinama od tananog, srebrnog i zlatnog voala, ružičaste svile, bijelog satena i izvezenog tila! I kako lijepi i gizdavi bijahu njihovi visoki kavaljeri što su plesali s njima! I još jednom se kraljević zamori od lude igre, iako naoko bijaše veseo i raspoložen.

Kejt pogleda preda se i pokraj nogu spazi jedno vilinsko dijete kako se igra čarobnim štapićem. I slučajno ču kako dvije vile razgovaraju u blizini. Jedna od njih reče:

— Od jednog dodira ovog štapića ozdravila bi kraljevnina bolesna sestra.

Kejt se pritaji, ali čim se vile odmakoše, stade da koluta orahe prema vilinskom djetetu. Dijete se od dragosti nasmija i ispruži ruke da uhvati orahe. Za tili čas potpuno zaboravi čarobni štapić, jer su za vilinsku djecu čarobni štapići kudikamo običnije igračke nego za ljudsku djecu. Kejt dograbi štapić i sakri ga pod ogrtač.

Uskoro zakukurijeka pijetao i kraljević skoči na konja, a Kejt sjede iza njeg, i odjahaše po mjesečini koja se gasila. I kad dvorske sluge kao i obično navratiše ujutro u kraljevićevu sobu, zatekoše kraljevića kako spava u postelji, a Kejt sjedi pored vatre i tuca orahe.

— Kako je kraljević proveo noć? — upitaše dvorske sluge.

— Vrlo dobro, — odgovori Kejt.

Kad se Ana probudi, Kejt skide šal s njene runjave ovčije glave i lako je dodirnu srebrnim štapićem koji je donijela iz dvorane pod brdom. Istog časa ovčije glave nestade, a Ana se prometnu u djevojku kakva je i bila prije nego što je okrutna maćeha poslala u staričinu kolibu, u djevojku crnih očiju, nježnih obraza i duge zlatne kose.

— Oh, Kejt, — reče — kao da sam nešto sanjala.

— Je li? — reče Kejt. — Možda i jesi. Da sad šta pojedemo, jer mora da si gladna. Što se mene tiče, hm, tako sam gladna da bih, čini mi se, pojela ovčiju glavu!

Svi se obradovaše kad im Kejt kaza da joj je sestra ozdravila; i Ana izađe da porazgovara sa dvorskim damama i kraljevićevom braćom i sestrama. Ali kralj i kraljica tugovahu što im je najstariji sin još uvijek bolestan i zamoliše Kejt da ostane još jednu noć. Kraljeviću nije bilo gore, a djevojke nije preko noći nestalo, kao što je nestajalo drugih dvorkinja, pa će možda baš ona biti u stanju da kraljevića najzad i izliječi. Predadoše joj kesu zlata i zamoliše je da ostane još jednu noć.

— Hoću, — reče Kejt, — samo ovog puta, ako mi se ništa ne desi, morate me udati za kraljevića, jer da znate, i ja sam kraljevna i dostojna sam takvog muža.

— Uostalom, — reče kralj kraljici, — ako bi joj pošlo za rukom da ga izliječi, što nikom drugom nije, onda mi se čini da bi ona bila i najbolja prilika za njega.

I tako se nagodiše, i još jednom Kejt ostade da čuva usnulog kraljevića.

I po treći put dogodi se isto. U ponoć, kad svi u dvoru pospaše, kraljević ustade, obuče se, uzjaha na konja, a Kejt sjede iza njega, te odjahaše put zelenog proplanka. I kad ih pas povede uskim puteljkom kroz šumu, i po treći put Kejt nabra oraha za ujutro.

— Otvori se, otvori, zeleni proplanče, i propusti mladog kraljevića, njegovog konja i psa! — i po treći put ču Kejt kraljevića.

Vilinska dvorana bijaše blještava i sjajna kao i uvijek i kraljević igraše veseo i srećan sa svim vilama koje se okupiše oko njega. Kejt sve to posmatraše iz svoga kuta iza vrata. Kad noć poče da se bliži kraju, opazi kako se jedno vilinsko dijete igra nekakvom pticom i ču kako jedna vila reče drugoj:

— Kad bi bolesni kraljević pojeo tri zalogaja ove ptice, ozdravio bi.

Ovog puta Kejt otkoluta djetetu sve orahe; ubrzo djetetu dojadi da se igra s pticom, te stade da se zabavlja samo orasima, kotrljajući ih i trudeći se da ih razbije zubima. Kejt brzo dograbi pticu i pažljivo je stavi u džep od kaputa.

Kad se oglasi pijetao, opet krenuše u dvor i u zoru kraljević kao i obično spavaše, samo ovoga puta Kejt nije krckala orahe — sve ih je dala vilinskom djetetu — a imala je i prečeg posla. Čim je stigla u dvorac, pticu je zaklala i očerupala i sad je, evo, kuhala u loncu na vatri. Širio se divan miris i ispunjavao vazduh. Kraljević se probudi i zapita otkuda taj miris.

Kejt mu kaza.

— Ah, — reče kraljević — da mi je samo jedan zalogaj te ptice!

Ona mu dade jedan zalogaj i on se podiže na jedan lakat.

— Bolje mi je, — reče. — Da mi je samo još jedan zalogaj te ptice!

Tada mu Kejt dade i drugi zalogaj i on se uspravi i nasloni na jastuke.

— Osjećam se još bolje, — reče. — Ah, da mi je još samo jedan zalogaj!

Tako mu Kejt dade i treći zalogaj, našto on potpuno ozdravi i bijaše zdraviji nego ikad. Ustade iz postelje i obuče se. Kad sluge kao i obično dođoše, zatekoše kraljevića i Kejt kako sjede uz vatru; bili su pojeli pticu, pa su sad čavrljali i veselo razgovarali.

Svi se obradovaše kad vidješe da je kraljević ozdravio. Hvalili su Kejt kako je pametna i zlatna i govorili kako će biti divna prilika za kraljevića. I kraljević je, naravno, tako mislio. Izvršiše se pripreme za svadbu. U međuvremenu, kraljevićev mlađi brat vidio je Anu i odmah ju je zavolio, kao što su je bili zavoljeli i svi koji su je vidjeli. Bi dogovoreno da se i oni vjenčaju. Priredi se sjajno slavlje na koje bi pozvano sve plemstvo iz zemlje. I tako se bolesni kraljević oženi zdravom kraljevnom, a bolesna kraljevna udade se za brata bolesnog kraljevića. Bolesni kraljević i kraljevna nikad se više ne razbolješe, a Kejt i kraljević nikad više ne posjetiše vilinsku dvoranu, nego svi življahu srećno do kraja života.

Ali tamo, pod proplankom, igralo se kao i prije; vilinska djeca su rasla i nikad nisu pitala šta je bilo sa štapićem i ptičicom. Samo, s kim su plesala kad su odrasla, kakve su im boje bile haljine, i da li je muzika bila isto onako divna kao i ranije — to vam ne umijem kazati.

FRANCUSKE NARODNE BAJKE

ZLATOKOSA

Bila jednom jedna princeza koja je bila tako lijepa da su je zvali Zlatokosa, jer je imala divnu kovrdžavu plavu kosu, koja joj je dopirala čak do peta.

Bio opet jedan mladi kralj, veoma lijep i bogat, pa se on, kad ču kako cio svijet hvali njenu ljepotu, zaljubi u nju i posla svog izaslanika da je zaprosi.

Ovaj poslanik pođe na put s mnogo skupocjenih poklona, ali kad izađe pred Zlatokosu, ona mu odgovori da ne želi da se udaje.

Kralj se mnogo ražalosti zbog takvog njenog odgovora i poče plakati, ali jedan mladi dvorjanin, koga su zvali Ljupče, jer je bio ljubazan prema svima i veoma dovitljiv, reče baš tada među svojim drugovima:

— Da je kralj poslao mene kod Zlatokose, uvjeren sam da bi ona došla sa mnom.

Ove njegove riječi saopštiše kralju, a ovaj se najprije naljuti i naredi da ga zatvore. Poslije se kralj predomisli, naredi da ga puste iz tamnice, pozva ga k sebi i reče:

— Ljupče, iako me je Zlatokosa odbila, ja nisam odustao od svoje namjere, te sam odlučio da tebe pošaljem da je zaprosiš. Narediću da ti spreme veliku pratnju za ovo putovanje.

— Nije mi potrebna nikakva pratnja. Dajte mi samo jednog dobrog konja i Vaše pismo.

I Ljupče pođe na put bez ikakve pratnje i buke. Idući preko neke velike doline, zastade na obali jedne rječice da se malo odmori i opazi u travi jednog velikog zlatnog šarana, koji je skoro izdisao. Ljupče se sažali, uze ga i polako ga spusti u rijeku.

Čim se šaran nađe u vodi, on se stade praćakati i uzviknu:

— Ljupče, da nije bilo tebe, ja bih sada već bio mrtav. Ja ću ti se za to odužiti.

Ljupče nastavi svoj put. Jednoga dana ugleda jednog gavrana, strašno uplašenoga, jer se na njega bio okomio jedan veliki orao. Ljupče skide svoj luk, odape strijelu koja probi orla, a gavran mu veselo doviknu:

— Ljupče, ti si dobar mladić i spasao si život jednom bijednom gavranu. Za to ću ti se odužiti.

Putujući dalje, Ljupče uđe u jednu veliku šumu. Odjednom začu krikove neke buljine. On stade tražiti buljinu po šumi i pronađe je u zamci koju su ptičari bili razapeli. On izvadi nož i presiječe zamku. Buljina izletje veselo iz zamke i reče:

— Ljupče, da mi ti nisi pomogao, ja bih bila mrtva. Pošto sam ja veoma zahvalno stvorenje, odužiću ti se za ovo.

Eto, šta se sve dogodilo Ljupčetu na njegovom putu!

Najzad, Ljupče stiže u Zlatokosin zamak. Pošto se malo počešljao i posuo kosu prahom, obuče sjajno odijelo, i držeći u ruci kotaricu s jednim lijepim psetancetom, uđe u veliku dvoranu gdje ga primi Zlatokosa. Ona je bila tako lijepa da on pade u zanos i održa jedan sjajan govor pred njom, rekavši na kraju da se nada da mu neće pričiniti tu žalost da se on bez nje vrati svom gospodaru.

— Ljubazni poslaniče — reče ona, — voljela bih da vam dam povoljan odgovor, vama radije nego ikome drugom. Ali moram vam reći da mi je prije neki dan, dok sam šetala obalom rijeke i skidala rukavicu, ispao u rijeku

prsten koji mi je bio draži nego sva moja kraljevina, pa sam se zaklela da neću da čujem ni o kakvoj prosidbi dok mi prosiočev poslanik ne donese moj prsten.

Ljupče se iznenadi, ali nemade kud, već se vrati u svoj stan zajedno s onim malim psetancetom koje Zlatokosa nije htjela da primi na dar. Bio je strašno žalostan, ali mu psetance reče:

— Moj gospodaru, nemoj tugovati, već hajde da se prošetamo obalom rijeke i to sad odmah, dok se ne spusti noć.

Ljupče rado pristade. Šetajući obalom rijeke, mislio je na svoj povratak i na to kako će izaći pred kralja, kad začu da ga neko zove: to bijaše onaj veliki zlatni šaran; glava mu je virila iz vode.

— Ti si mi spasao život u onoj dolini, — reče on, — i ja sam obećao da ću ti se odužiti. Evo ti, Ljupče, Zlatokosin prsten.

Ljupče mu se zahvali i odletje kao bez duše u Zlatokosin zamak, a kad ga ona opazi, pomisli da je došao da se oprosti. Međutim, on joj pruži prsten i reče:

— Svijetla princezo, vama je želja ispunjena. Pristajete li sada da pođete za mog gospodara?

Ona se najprije mnogo začudi, pa mu reče:

— Pošto ste vi tako ljubazni, treba da mi ispunite još jednu želju, i, ako mi se ona ne ispuni, nikada se neću udati. Ima nedaleko odavde neki div po imenu Galifron, koji me stalno progoni i ubija moje ljude zato što nisam htjela poći za njega. Želim da se s njim potučete i da mi donesete njegovu glavu.

Ljupče hrabro pođe da se tuče. Ubrzo primijeti diva kako ide kroz šumu, strašno urlajući. Mada je pretrnuo od straha, Ljupče mu pristupi s isukanim mačem. Div bi ga zacijelo smrvio za tili čas, da jedan gavran ne doletje. On poče kljucati divu oči i iskopa mu oba oka.

Ljupče tada zadade nekoliko opasnih udaraca divu, i on se sruši. Ljupče odsiječe divu glavu, a gavran mu reče:

— Obećao sam da ću ti se odužiti za dobro koje si mi učinio. Danas si se uvjerio da ja držim datu riječ!

Kad Zlatokosa ugleda glavu strašnoga diva, ona se prestravi. Ipak reče:

— Ne mogu još da pođem s tobom. Treba da mi doneseš vode iz »mračne pećine«. Tamo se nalazi izvor koji čuvaju dva zmaja, a voda iz toga izvora daje ljepotu i zdravlje. Neću napustiti svoju kraljevinu dok ne dobijem tu vodu.

Ljupče se sa svojim psetancetom uputi prema pećini. Svi oni koji su ga vidjeli da ide prema »mračnoj pećini« mislili su da ide u sigurnu smrt. On najzad stiže pred tu strašnu »mračnu pećinu«, iz koje je sukljao gust dim, a pred njenim vratima stajao je jedan veliki zmaj, zelene i žute boje, s ogromnim repom.

Ljupče se, spreman da pogine, uputi pećini, govoreći svome psetancetu:

— Kad poginem, napuni ovo staklo mojom krvlju i odnesi ga princezi, a zatim hajde mom gospodaru i ispričaj mu moju sudbinu.

U to začu da ga neko zove i opazi u jednom šupljem stablu jednu buljinu, koja mu reče:

— Evo prilike da ti se odužim što si mi spasao život. Daj mi to tvoje staklence da ga napunim vodom ljepote, jer ja poznajem sve ulaze u »mračnu pećinu«.

Nije potrebno ni da vam kažem koliko se Ljupče obradova. Za manje od četvrt sata, on dobi ono što je tražio. Zatim, on odnese staklo Zlatokosi, koja nemade više kud, nego pođe s njim na put.

On joj se bješe toliko dopao, da mu reče:

— Ako želite, ja vas mogu načiniti kraljem, pa možemo srećno i lijepo živjeti u mojoj kraljevini.

Ali Ljupče ostade vjeran svome gospodaru.

Kad Zlatokosa dođe kralju i postade njegova žena, ona je toliko hvalila Ljupčeta, da kralj postade strašno ljubomoran, i umjesto da ga nagradi, on naredi da u tamnicu zatvore njegovog vjernog poslanika i da mu stave okove na ruke i na noge. Ali Ljupčeta ni tada nije napustilo njegovo vjerno psetance, već ga je svaki dan posjećivalo i pričalo mu novosti sa dvora.

Kad Zlatokosa doznade kako je kralj nečasno postupio prema Ljupčetu, pade u veliko očajanje. »Ona ga, znači, voli« pomisli kralj, i poboja se da on nije dovoljno lijep i da ga možda Zlatokosa zbog toga ne voli, pa zaželje da natrlja lice vodom ljepote koja je stajala na jednom kaminu u kraljičinoj sobi. Ali jedna kraljičina dvorkinja bijaše slučajno ispustila bocu s tom vodom i sva se voda bila prosula. Ona to mjesto, gdje joj se boca razbila, dobro očisti i, ne znajući šta da čini, sjeti se da je u kraljevoj sobi vidjela sasvim sličnu bocu.

Ona je donese i stavi u kraljičinu sobu na kamin.

Međutim, voda koja se nalazila u toj bočici bila je namijenjena da se njome otruju vlastela i kraljevi rođaci, kad bi počinili krivicu. Njima bi tada natrljali lice ovom vodom: oni bi zaspali i više se nikad ne bi probudili. Jedno veče, kralj dohvati bočicu i natrlja lice vodom, pa zatim zaspa i više se nikad ne probudi. Ljupčetovo psetance je prvo saznalo za ovaj događaj, pa umiljato reče kraljici:

— Kraljice, ne zaboravite našeg jadnog Ljupčeta!

Ona odmah ode na kulu, skide okove s Ljupčeta i stavi mu zlatnu krunu na glavu, rekavši:

— Ti ćeš, Ljupče, biti kralj i moj muž.

Svi su bili presrećni što im je Ljupče postao gospodar. Obavi se veličanstvena svadba i njih dvoje su dugo, srećno i zadovoljno živjeli.

LJEPOTICA U ZAČARANOJ ŠUMI

Živjeli jednom jedan kralj i kraljica koji su bili veoma tužni što nisu imali djece. Najzad, kraljica ipak rodi kćer. Održa se velika svečanost; kao kume maloj princezi bjehu pozvane sve vile koje su se mogle naći u kraljevini (a našlo ih se sedam), da bi je svaka od njih darivala, kao što je u to doba bio vilinski običaj, što bi doprinijelo da mala princeza postigne sva moguća savršenstva.

Pošto se obavi svečanost, svi se vratiše u kraljev dvor gdje je vilama priređena velika gozba. Ali, kad zauzeše mjesta za stolom, u dvoranu uđe i jedna stara vila koju nisu zvali, jer se više od pedeset godina bila zatvorila u neku kulu iz koje nikako nije izlazila, pa su svi mislili da je već umrla ili da je začarana.

Kralj naredi da joj donesu pribor za jelo; ali joj nisu mogli dati kutiju od suvoga zlata, kakva je data ostalim vilama, jer je bilo izrađeno svega sedam kutija za sedam vila. Stara vila pomisli da je preziru i poče nešto gunđati kroz zube. Jedna mlada vila koja je sjedjela pored nje čula je kako prijeti, pa bojeći se da će ona prilikom darivanja učiniti neku pakost mladoj princezi, čim su ustali od stola, sakri se iza zavjese, kako bi mogla govoriti posljednja i po mogućnosti popraviti zlo koje stara vila bude učinila.

I tada vile počeše da darivaju princezu. Najmlađa je obdari da bude najljepše stvorenje na svijetu; druga, da

bude veoma oštroumna; treća, da sve što čini učini ljupko; četvrta, da divno pleše; peta, da pjeva kao slavuj; šesta, da savršeno svira na svakom instrumentu. Kad dođe red na onu staru vilu, ona reče, klimajući glavom više od zlobe nego od starosti, da će se princeza ubosti u ruku vretenom i da će od toga umrijeti.

Zbog ovakvog strašnog dara svi prisutni uzdrhtaše i nije bilo toga koji ne zaplaka. U tom času se pojavi iza zavjese mlada vila i glasno izgovori ove riječi:

— Utješite se, kralju i kraljice, vaša kći neće od toga umrijeti; istina je da ja nemam toliko snage da je potpuno oslobodim onoga što joj je namijenila stara vila; princeza će se doista ubosti vretenom, ali umjesto da umre od toga, ona će samo pasti u jedan dubok san koji će trajati sto godina i iz kojeg će je probuditi jedan mladi kraljević.

Kralj, da bi pokušao da spriječi nesreću koju je predskazala stara vila, objavi da će u njegovoj kraljevini biti pogubljen svaki onaj ko se usudi da prede vretenom ili da ima vreteno u kući.

Nakon petnaest ili šesnaest godina, dok su se kralj i kraljica nalazili u jednom od svojih ljetnikovaca, dogodi se da se mlada princeza, obilazeći čitav zamak, pope navrh jedne kuće, gdje je u jednom sobičku sjedjela neka starica i prela na preslici.

Ova dobra žena nije nikad čula da je kralj bio zabranio da se prede vretenom.

— Šta to radite, dobra bako? — zapita je princeza.

— Predem, kćeri moja, — odgovori joj starica koja je nije poznavala.

— O, kako je to divno, — usklilknu princeza. — Kako vi to radite? Dajte da i ja pokušam!

Tek što je uzela vreteno u ruke, kako je bila živahna i pomalo nesmotrena, što su joj, uostalom, vile bile dosudile, ona ubode ruku vretenom i onesvijesti se.

Dobra starica se strašno prepade i poče dozivati u pomoć: dotrčaše sa svih strana; princezu su polivali vodom po licu, raskopčavali su je, pljeskali po rukama, trljali su joj sljepoočnice nekom mirisavom vodicom, ali je ništa nije moglo osvijestiti.

Tada kralj, koji se bješe vratio, naredi da se princeza smjesti u jednu od najljepših odaja zamka i da se po-

loži u postelju ukrašenu srebrom i zlatom. Reklo bi se da je to neki anđeo, toliko je bila lijepa; oči su joj bile sklopljene, ali se čulo kako lagano diše, što je bio znak da nije mrtva.

Kralj zapovijedi da princezu ostave da mirno spava dok ne dođe čas kad će se probuditi. Ona dobra vila koja joj je spasila život osudivši je da spava sto godina, bi odmah izviještena šta se dogodilo i doveze se poslije jednog sata vatrenim kočijama koje su vukli zmajevi. Ona se složi sa svim onim što je kralj već preduzeo, ali kako je ona sve mogla predvidjeti, pomisli da će princeza biti veoma zbunjena kada se probudi i kad opazi da je sasvim sama u ovom starom zamku; i evo šta uradi:

Dotače svojim štapićem sve živo što se tu nađe (izuzev kralja i kraljice): guvernante, dvorkinje, sobarice, vlastelu, oficire, sluge, kuvare, sudopere, glasonoše, stražare, skutonoše, lakeje; dodirnu štapićem i sve konje u konjušnicama zajedno s konjušarima, pse čuvare u dvorištu, pa i princezino malo psetance, koje se nalazilo pored nje na postelji. Kako ih je dotakla, oni zaspaše s tim da se ne probude do onog trenutka kada se bude probudila njihova gospodarica, kako bi svi bili spremni da joj se nađu na usluzi kad joj zatreba. Čak i ražnjevi na ognjištu, nanizani fazanima i jarebicama, zaspaše, a isto tako zaspa i vatra. Sve se to dogodi za jedan tren, jer vile nisu spore u svome poslu.

Zatim kralj i kraljica napustiše zamak i izdadoše naredbu da niko ne smije prići zamku. Uostalom, ova zabrana nije ni bila nužna, jer malo zatim izniknu oko čitavog parka tako mnogo visokog i niskog drveća, međusobno isprepletenog šiblja i trnja, da nijedan čovjek ili životinja ne bi mogli tuda proći; vidjeli su se samo vrhovi kula na zamku, i to samo iz daljine. Sigurno je vila uplela svoje prste u to, da princezu dok spava ne bi uznemirivali mnogi radoznalci.

Poslije sto godina sin kralja koji je tada vladao, loveći u tome kraju, zapita kakve se to kule vide iznad one velike i guste šume.

Jedan mu stari seljak reče:

— Moj kneže, ima više od pedeset godina kako su mome ocu kazivali da se u tom zamku nalazi princeza, najljepša na svijetu. Ona će tu spavati punih sto godina i iz sna će je probuditi onaj kraljević kome je ona namijenjena.

Čuvši to, mladi kraljević sav usplamti; on čvrsto odluči da učestvuje u tom doživljaju i podstaknut ljubavlju a i samoljubljem, ode da vidi u čemu je stvar. Tek što je ušao u šumu, poče se pred njim uklanjati drveće, šiblje i trnje, da bi on mogao proći. On se uputi ka zamku koji ugleda na kraju jedne široke staze, i iznenadi se kad vidje da ga niko od njegovih ljudi ne prati, jer se drveće sklapalo čim bi on prošao. On ipak nastavi svoj put. Uđe u veliko prednje dvorište i pred njim se ukaza slika smrti; svuda po dvorištu ležahu ispružena tijela ljudi i životinja koji izgledahu mrtvi. Međutim, po crvenim nosevima i rumenim licima stražara, kraljević se uvjeri da oni ipak samo spavaju, a po njihovim peharima, u kojima je ostala pokoja kap vina, jasno se vidjelo da su zaspali pijući.

Kraljević prođe kroz jedno veliko dvorište popločano mramorom i pope se uza stepenice. Uđe u dvoranu za stražu gdje su stražari bili postrojeni u stroju s puškom i glasno hrkali. Prođe još kroz nekoliko odaja gdje nađe vlastelu i dvorkinje, koji takođe spavahu, neki stojeći a neki sjedeći. Najzad uđe u jednu odaju, svu pozlaćenu, gdje vidje najljepši prizor koji se ikad mogao vidjeti: na jednoj postelji, čiji su zastori bili razmaknuti, ležala je princeza kojoj je moglo biti petnaest ili šesnaest godina, blistave i božanstvene ljepote. Sav ustreptao i zadivljen, kraljević se približi njenoj postelji i pade na koljena pred njom.

I tada se, kako već bijaše došao kraj čarolijama, princeza probudi i posmatrajući ga nježnim pogledom, koji ne bi dolikovao da se uputi osobi koja se prvi put vidi, reče mu:

— Jeste li vi to, kraljeviću? Suviše sam vas dugo čekala.

Kraljević, očaran, poče je uvjeravati da je voli najviše na svijetu. Međutim, sa princezom se probudi i čitav zamak. Jedna dvorkinja, koja je bila strašno gladna, reče princezi da je večera na stolu. Kraljević pomože princezi da ustane; ona je bila potpuno i sjajno odjevena, ali joj kraljević ne reče da su takve haljine nosile naše bake, jer je ona, i pored svoje staromodne haljine, bila divna.

Za večerom su ih služili dvorjani i dvorkinje, a violine i flaute svirale su lijepe pjesme, koje su već bile zaboravljene, jer ih sto godina niko nije svirao. I tako se odmah poslije večere njihova svadba svečano i veselo proslavi.

DJEVOJKA I ZMAJ

Bio je jedan bogat trgovac, koji je imao tri sina i tri kćeri.

Njegove kćerke bile su vrlo lijepe, a naročito najmlađa. Kad je bila još sasvim mala, zvali su je Lijepa, pa joj je to ime i ostalo, mada su se njene sestre ljutile zbog toga. Ali najmlađa kći nije bila samo najljepša od svojih sestara nego i najbolja. One dvije starije gordile su se što su bogate. Išle su svakog dana ili na bal ili u pozorište i podsmijevale su se svojoj najmlađoj sestri, kada je dobar dio dana provodila čitajući knjige.

Znalo se da su ove djevojke vrlo bogate pa su ih prosili mnogi trgovci. Dvije najstarije odgovarale su da neće da se udaju za običnog građanina, jer žele da im muž bude vojvoda ili bar grof. Što se tiče Lijepe, ona je učtivo zahvaljivala svojim proscima odgovarajući im da je još mlada i da želi da ostane sa svojim ocem još koju godinu.

Iznenada, njihov otac izgubi sve svoje imanje. Ostade mu samo jedna kućica izvan grada. Plačući rekao je svojoj djeci da moraju odsada živjeti u toj kući i raditi zemlju. Dvije starije kćeri odgovoriše da će ostati u gradu. Kazale su kako bi mnogo ljudi bilo presrećno da se ožene njima, mada nisu više bogate. Ali su se djevojke prevarile. Njihovi prosci nisu htjeli više ni da ih vide. Niko ih nije volio zbog njihove gordosti, pa su zato svi govorili:

— One ne zaslužuju da ih čovjek žali. Baš je dobro što će sada spustiti nos. Neka idu da čuvaju ovce.

Ali u isto vrijeme sav je svijet govorio:

— Žao nam je samo što se i maloj Lijepoj desila ta nesreća. To je tako dobra djevojka.

Našlo se čak nekoliko mladića koji su htjeli da se ožene njom, iako nije imala ni pare, ali ona im odgovori da ne može napustiti svoga sirotog oca u ovoj nesreći i da će poći s njim u selo, da ga tješi i da mu pomogne u radu.

Sirota Lijepa žalila je što su izgubili svoje bogatstvo, ali je ipak govorila u sebi:

— Budem li plakala, moje suze neće ništa popraviti. Treba pokušati da budemo srećni i bez novaca.

Kada su stigli u selo, trgovac i njegova tri sina počeše obrađivati zemlju. I Lijepa je ustajala u četiri sata izjutra, pa čistila kuću i spremala ručak. Bilo joj je iz početka teško jer nije navikla da radi kao služavka. Ali poslije dva mjeseca ojača i postade mnogo zdravija nego što je bila prije. Kad bi svršila svoj posao, čitala bi, svirala ili pjevala.

Njenim dvjema sestrama, međutim, bilo je strašno dugo vrijeme. Ustajale su u devet časova izjutra, šetale se po cio dan i uživale u svojim haljinama, posljednjem ostatku nekadašnjeg bogatstva.

— Pogledajte našu najmlađu sestru, — govorile su one. — Ona je tako prosta i glupa, da je zadovoljna i u ovoj bijedi koja nas je snašla.

Dobri trgovac nije mislio kao njegove starije kćeri. Divio se dobroti i strpljenju svoje najmlađe kćerke, koja je sve radila mjesto svojih sestara, a one je samo vrijeđale.

Živjela je ova porodica godinu dana tako povučeno, kad trgovac dobi pismo sa lijepom viješću. Jedan brod s njegovom robom, za koji je vjerovao da je takođe propao, stigao je srećno u pristanište. Ovaj dobar glas zavrtje

glave dvjema starijim kćerkama, koje su povjerovale da će sada moći da napuste selo i da se vrate u grad.

Kad im se otac spremio na put zamoliše ga da im donese haljine, krzna, šešire i puno raznih stvari.

Lijepa nije ništa iskala, jer joj se činilo da otac neće imati dovoljno novaca ni za darove njenim sestrama.

— Ti me ne moliš da ti kupim nešto? — reče joj otac.

— Kada ste već tako dobri, da mislite na mene, odgovori ona, — molim vas da mi donesete jednu ružu, jer ovdje nema ruža.

Dobri čovjek otiđe. Ali kad je stigao, nije išlo sve onako lako kao što je izgledalo u prvi mah. Morao je da vodi parnicu da bi naplatio novac za robu i toliko se istrošio da je krenuo kući isto onako siromah, kao što je bio i prije.

Bio je svega deset milja od svog sela i već se radovao što će vidjeti djecu. Trebalo je da prođe samo kroz jednu veliku šumu, ali se on tu izgubi.

Padao je strašan snijeg, a vjetar duvao tako snažno da je dvaput oborio njegovog konja.

Spustila se noć. Trgovac se uplaši da ne umre od gladi ili hladnoće ili da ga ne pojedu vuci koji su urlali oko njega.

Odjednom, kada pogleda kroz drveće, primijeti neku svjetlost koja je izgledala dosta daleko. Pođe u tom pravcu i vidje da to sijaju prozori jedne velike palate.

Trgovac požuri u pravcu toga zamka. Ali kada stiže, mnogo se iznenadi, jer u dvorištu ne nađe nikog. Konj, koga je vodio za sobom, opazi otvorenu konjušnicu, pa uđe unutra i nađe sijena i zobi. Jadni konj, gladan i umoran, poče požudno jesti. Trgovac ga veza u konjušnicu, pa pođe prema kući, ali ni tu nikoga ne nađe. Išao je redom kroz sobe, dok ne uđe u veliku dvoranu, u kojoj je gorjela vatra a sto bio postavljen. Nasred stola je stajalo pečenje, a pored njega jedan tanjir s priborom za jelo.

Kako je od kiše i snijega bio mokar do kože, trgovac je prišao kaminu da se osuši govoreći u sebi:

— Gospodar ove kuće ili njegove sluge oprostiće mi moju slobodu. Nema sumnje i oni će se uskoro vratiti.

Čekao je dosta dugo. Ali otkuca već jedanaest časova, a niko se ne pojavi. On nije mogao više da izdrži od gladi. Uzeo je ono pile pa ga pojeo u dva zalogaja. Popio je nekoliko čaša vina, koje je takođe stajalo na stolu.

To mu je dalo više smjelosti, pa je izišao iz ove dvorane i pošao kroz još nekoliko velikih odaja, divno namještenih. Najzad naišao je na sobu u kojoj je bila razmještena postelja. Kako je prošla ponoć, on zatvori lijepo vrata i leže da spava.

Sutradan, probudi se u devet časova prije podne. Mnogo se iznenadio, kada je mjesto svog odijela našao novo, čisto i suvo.

— Nema sumnje, — rekao je on u sebi, — ovo je palata neke dobre vile, koja se sažalila na mene.

Pogledao je kroz prozor, i nije više vidio snijeg, nego cvjetne leje, koje su izgledale divno.

Ušao je u veliku dvoranu, u kojoj je sinoć večerao, i našao je tu stočić, na kome je bila šolja sa čokoladom.

— Hvala vam, draga vilo! — rekao je glasno, — što se brinete o mom doručku.

Dobri čovjek, pošto je popio čokoladu, izišao je da potraži svoga konja, pa da produži put.

Prolazeći vrtom, vidio je divan bokor ruža, pa se sjetio da je Lijepa tražila da joj donese jednu. Otkide zato jednu granu na kojoj je bilo nekoliko ruža.

Ali u istom času odjeknu strašan urlik i on ugleda zmaja tako groznog, da se zamalo nije onesvijestio.

— Vi ste nezahvalan čovjek, — rekao je zmaj jezivim glasom. — Život sam vam spasao, i primio vas u svoj dvorac. A vi hoćete da mi ukradete ruže, koje volim više

od svega na svijetu. Umrijećete da biste iskupili ovu grešku.

Trgovac se baci na koljena i reče zmaju kršeći ruke:

— Gospodaru, oprostite mi. Nisam mislio da ću vas uvrijediti, ako otkinem jednu ružu za svoju najmlađu kćer.

— Ja se ne zovem Gospodar, — odgovori čudovište, — nego Zmaj. Ne trpim laskanje. Govorite ono što mislite. I nemojte se nadati da ćete me tronuti svojim udvaranjem. Ali vi mi rekoste da imate kćeri. Oprostiću vam život pod uslovom da jedna od vaših kćeri dođe ovamo i umre umjesto vas. Pođite sada kući, pa ako ni jedna od vaših kćeri ne pristane da umre mjesto vas, zakunite se da ćete se vratiti za tri mjeseca.

Trgovac nije ni pomišljao da žrtvuje neku kćerku ovome groznom čudovištu, ali je pomislio:

— Bar ću još jednom zagrliti svoju djecu prije no što umrem.

Zakle se da će se vratiti, a Zmaj mu reče da sada može poći kad hoće.

— Ali, — dodade on, neću da idete praznih ruku. Vratite se u sobu u kojoj ste spavali. Tu ćete naći velik prazan kovčeg. Možete metnuti unutra što god vam se svidi. Narediću da se odnese vašoj kući.

Zmaj se povuče, a jadni čovjek pomisli:

— Kad već moram da umrem, imaću bar tu utjehu da sam svojoj djeci ostavio hljeba.

Vrati se u sobu u kojoj je spavao i nađe onaj prazan kovčeg. Prošeta po palati i nađe mnogo zlata i dragocjenosti, pa potrpa sve u kovčeg, i zatvori. Uze opet svoga konja i napusti ovu palatu, onoliko žalostan, koliko je bio radostan kada je dolazio.

Njegov konj se sam uputi jednim putem kroz šumu i nije prošao ni pun čas a trgovac je stigao svojoj kućici.

Njegova se djeca sakupiše oko njega. Ali mjesto da ih ljubi i miluje on poče gorko plakati. Držao je u ruci granu s ružama koje je donio Lijepoj. Dade joj ih i reče:

— Lijepa, uzmi ove ruže. Zbog njih će tvoj nesrećni otac izgubiti glavu.

Pa onda ispriča svojoj porodici strašnu pustolovinu u tajanstvenom dvorcu.

Dvije starije počeše odmah grditi Lijepu, koja nije ni plakala.

— Pogledaj samo ovo ništavno, uobraženo stvorenje! Zašto nije tražila haljine i nakit kao mi? Ne, htjela je gospođica da se naročito istakne, da traži nešto izvan svijeta! Zbog nje treba da pogine naš otac, a ona ni suzu da pusti.

— Što da plačem? — odgovori Lijepa. Moj otac neće umrijeti! Pošto ovo čudovište pristaje da oca zamijeni neka od njegovih kćeri, ja ću otići i biću srećna da umrem, jer ću spasti svoga oca i dokazati mu koliko ga volim.

— Ne, sestro, — rekoše njena tri brata, — ti nećeš umrijeti. Poći ćemo da smaknemo to čudovište i poginućemo u boju sa njim, ne budemo li mogli da ga pobijedimo.

— Ne nadajte se, draga djeco, — reče trgovac, — nekoj pobjedi u borbi sa Zmajem. On je tako velik i snažan da ga smrtni ljudi ne mogu pobijediti. Ja sam dirnut dobrotom srca svoje drage, najmlađe kćeri. Ali ja ne želim da nju izgubim. Ja sam star, ne ostaje mi mnogo života. Živjeću sad samo nekoliko godina manje i nije mi žao, samo ako vas ostavim žive, zdrave i srećne.

— Uvjeravam vas, oče, — reče Lijepa, — da nećete u tu palatu poći bez mene. Ne možete me spriječiti da vas pratim. Više volim da me proždere to čudovište, nego da polako umirem od žalosti što sam ja kriva za pogibiju svoga oca.

Trgovac je bio toliko obuzet bolom, da je i zaboravio na onaj obećani kovčeg pun zlata. Ali kada je ušao u svoju sobu da spava, iznenadi se, jer spazi da kovčeg stoji pored njegove postelje. Odluči se da ne govori svojoj djeci da je postao bogat, jer bi njegove starije kćeri htjele da se vrate u grad, a on je želio da umre ovdje u selu. Povjerio je tajnu samo Lijepoj.

Kada je otac polazio s Lijepom, dvije rđave kćeri trljale su oči lukom da bi zasuzile. Sva tri brata, međutim, iskreno su plakala, zajedno sa ocem. Samo Lijepa nije ni suze pustila, jer nije željela da povećava njihov bol.

Konj krenu prema palati i predveče je ugledaše osvijetljenu kao i prvi put. Konj sam ode u konjušnicu, a dobri trgovac uđe sa svojom kćerkom u veliku dvoranu gdje nađoše sto divno postavljen za dvije osobe. Trgovac nije mogao ništa ni da okusi, ali Lijepa, koja se trudila da izgleda mirna, sjela je za sto i jela. Pomislila je:

— Zmaj hoće da me ugoji, prije no što me proždere.

Kad su završili večeru, ču se velika buka. Trgovac poče da se plačući oprašta sa svojom kćerkom. Utom se pojavi Zmaj, upita da li je drage volje došla ovamo, a ona dršćući odgovori da jeste.

— Vi ste dobra djevojka, — reče Zmaj, — i ja sam vam mnogo zahvalan. A vi ćete, dobri čovječe, otići sutra izjutra i nećete se nikad više vratiti ovamo. Zbogom, Lijepa.

— Zbogom, Zmaju, — odgovori ona i čudovište ode.

— Ah, kćeri moja, — uzviknu trgovac grleći Lijepu, polumrtav od straha. — Pusti me da ostanem mjesto tebe.

— Ne, oče, — reče mu Lijepa odlučno, — vi ćete otići sutra izjutra, a mene ćete ostaviti mojoj sudbini.

Odoše da spavaju vjerujući da neće moći zaspati. Ali tek što legoše, a njihove se oči sklopiše i oni padoše u

dubok san. U snu je Lijepa vidjela jednu nepoznatu ženu, koja joj je rekla:

— Zadovoljna sam vašim dobrim srcem. Neće ostati nenagrađeno dobro djelo koje činite žrtvujući svoj život da spasite oca.

Kada se Lijepa probudila, ispriča san svome ocu, koji se umiri malo, ali je ipak plakao, kada je trebalo da se oprosti sa svojom kćerkom.

Čim je otišao, Lijepa uđe u veliku dvoranu, pa poče tu plakati. Ali kako je bila hrabra, odluči da se više ne žalosti, jer joj je za život i onako ostalo samo nekoliko časova. Bila je uvjerena da će je Zmaj pojesti još to veče. Pođe zato da obiđe i razgleda ovaj lijepi dvorac.

Morala je da se divi sjaju i raskoši. Ali koliko se iznenadila kad je naišla na jedna vrata na kojima je pisalo:

Lijepin stan

Oprezno otvori ova vrata i ustuknu zasjenjena sjajem i bljeskom. Još je više začudi velika biblioteka koju je tu našla, klavir i mnogo nota.

— Ovdje ne žele da mi bude dugo vrijeme, — rekla je tiho. — Ali ipak izgleda da ću živjeti duže od jednoga dana, kada su mi spremili ovoliko nota i knjiga.

Otvori ormar sa knjigama i vidje tu jednu, na kojoj je pisalo zlatnim slovima:

Želite šta hoćete i zapovijedajte: vi ste ovdje kraljica

— Avaj, — uzdahnu ona, — želim da vidim svoga jadnog oca i da znam šta sada radi.

Rekla je to u sebi. Ali koliko se iznenadila kada je pogledala veliko ogledalo i vidjela u njemu svoju kućicu. Njen otac je baš stizao, vrlo tužan. Njene sestre su mu

izlazile u susret praveći se zabrinute i tronute. Potrajala je ta slika u ogledalu nekoliko trenutaka, pa je onda nestade. A Lijepa pomisli kako je Zmaj, ipak, dobar i ljubazan, kada joj sve ovo čini.

U podne je našla postavljen sto. Dok je ručala slušala je divnu muziku, mada nije vidjela svirače.

Uveče, kada je opet sjela za sto, čula je strašan šum i morala je da zadrhti. Dolazio je Zmaj.

— Lijepa, — upita je ovo čudovište, — hoćete li mi dopustiti da vas gledam kako večerate.

— Vi ste gospodar, — odgovori Lijepa dršćući.

— Ne, — odgovori Zmaj. — Vi ste gospodarica ovdje. Treba samo da kažete i ja ću otići odmah. Kažite mi, zar nisam ružan?

— To je istina, ružni ste, — reče Lijepa, jer nije umjela lagati. — Samo ja mislim da ste vrlo dobri.

— Imate pravo, — odgovori čudovište. — Ali osim toga što sam ružan, ja sam i glup.

— O, vi niste glupi, — odgovori Lijepa. — Glupak nikada nije dovoljno pametan da uvidi da je glup.

— Služite se samo, Lijepa, — produži Zmaj, — i gledajte da vam ne bude dosadno u vašem dvorcu. Jer ovdje je sve vaše i ja bih bio vrlo žalostan, kada biste vi bili nečim nezadovoljni.

— Moram vam priznati, — rekla je Lijepa, — da sam vrlo zadovoljna dobrotom vašeg srca. Kad na to pomislim, vi mi i ne izgledate onako ružni.

— O, djevojko, — odgovori Zmaj, — imam dobro srce, ali sam ipak čudovište.

— Ima ljudi, koji su veća čudovišta od vas, — rekla je Lijepa, — i ja više volim vas sa ovakvim izgledom od onih koji pod oblikom čovjeka kriju lažno, pokvareno i nevaljalo srce.

— Da sam vješt razgovoru, umio bih da vam se lijepo za to zahvalim, — odgovori Zmaj. — Ali pošto sam

glup, kao što rekoh, kazaću vam samo obično i prosto hvala.

Lijepa je slatko jela. Više se nije gotovo ni bojala Zmaja. Ali zamalo nije umrla od straha, kada je on upita:

— Lijepa, da li biste se vi udali za mene?

Nekoliko trenutaka je ćutala. Bojala se da svojim odgovorom ne izazove gnjev strašnoga čudovišta. Najzad reče držćući:

— Ne bih, Zmaju.

U tom času jadno čudovište udahnu i uzdahnu tako strašno da odleti sve sa stola, prozori se otvoriše, palata zadrhta. Ali Lijepoj ne učini ništa na žao, nego reče tužno:

— Zbogom onda . . .

Pa iziđe iz dvorane.

Kada Lijepa ostade sama, bi joj mnogo žao jadnog Zmaja.

— Ah, — rekla je ona, — kakva šteta što je tako ružan!

Tri mjeseca je provela Lijepa u ovoj palati dosta mirno. Lijepa je otkrivala sve nove dobre osobine kod ovog čudovišta. Navikla se već na njegovu ružnoću i nije se više bojala njegovih posjeta nego ponekad pogledala u časovnik da vidi hoće li skoro devet časova, jer Zmaj se pojavljivao uvijek u to doba.

Jedna je stvar stalno mučila Lijepu. Uvijek prije nego što bi pošao, pitao je nju Zmaj da li bi se udala za njega i srce mu je prosto pucalo od bola, kad mu je ona odgovarala da ne bi. Jednoga dana mu ona reče:

— Vi me žalostite, Zmaju. Željela bih da mogu da se udam za vas, ali sumnjam da će ikada to biti. Biću vaša dobra drugarica. Zadovoljite se time.

— Znam da sam užasno ružan i moram time da se zadovoljim. Pa ipak, ja ne gubim nadu. Ostanite ovdje i šetajte se po palati i vrtu.

Baš toga dana vidjela je Lijepa u ogledalu da je njen otac bolestan od žalosti što je izgubio nju. Željela je zato da ga obiđe.

— Obećala bih vam da ću uvijek ovdje ostati, — odgovorila je ona Zmaju, — i da vas nikad ostaviti neću. Ali ja toliko čeznem za svojim ocem, da ću umrijeti od žalosti, ako mi ne dozvolite da ga posjetim.

— Više bih volio da sam umrem, — reče čudovište, — nego da se vi žalostite. Poslaću vas natrag vašem ocu. Ostanite tamo, a ja ću od žalosti umrijeti.

— Ne, ne, — reče Lijepa plačući, — ja ne želim da budem uzrok ni vaše smrti. Obećavam vam da ću se vratiti za osam dana. U ogledalu sam vidjela da su se moje sestre udale, a moja braća otišla u vojsku. Otac mi je sam. Dozvolite da ostanem kod njega nedjelju dana.

— Bićete tamo sutra izjutra, — reče Zmaj. — Ali pamtite šta ste obećali. Kada budete htjeli natrag, stavite samo ovaj prsten na sto prije nego što legnete i vi ćete se naći ovdje. Zbogom, Lijepa!

Opet uzdahnu Zmaj da sve odleti sa stola, da se prozori otvoriše i da cio dvorac zadrhta, a Lijepoj je bilo mnogo žao.

Kada se probudila sutra izjutra, našla se u kući svoga oca. Zazvonila je u zvonce koje je bilo pored postelje i služavka poče vikati u čudu kada je vidje. Dotrča i njen otac. Bio je van sebe od sreće što mu se vratila draga kći.

Lijepa se tada sjeti da nema haljine da obuče, ali joj služavka reče da je u susjednoj sobi veliki kovčeg pun haljina izvezenih zlatom i okićenih dijamantima. Lijepa zahvali dobrom Zmaju na njegovim poklonima. Izabrala je najmanje bogatu haljinu, a služavki rekla da uvije ostale, jer je htjela da ih pokloni svojim sestrama. Ali tek što je izgovorila te riječi, kovčega nestade. Otac joj objasni da Zmaj želi da ona sve te haljine zadrži za sebe. I u istom času vrati se kovčeg na svoje mjesto.

Lijepa se obuče. U tom su obje sestre saznale za njen dolazak i dojurile sa svojim muževima.

Obje su bile nesrećno udate. Starija se udala za jednog mladog plemića lijepog kao djevojka, ali tako zaljubljenog u samog sebe, da se ogledao i udešavao od jutra do mraka, a na svoju ženu nije ni obraćao pažnju. Druga se udala za čovjeka koji je bio pametan i duhovit, ali bio pretjerano uobražen u svoju pamet, pa prezirao cio svijet, zajedno sa svojom ženom, smatrajući da su sve to najgori glupaci.

Sestre samo što nisu vrisnule, kada su vidjele Lijepu, obučenu kao kakva kneginja i ljepšu od sunca. Ona im je sve po redu pričala, a one su prosto pucale od muke.

Sišle su poslije same u baštu da se isplaču.

— Zašto da ta gadura bude srećnija od nas?

— Draga sestro, — rekla je starija, — nešto mi je palo na pamet. Potrudimo se da je ovdje zadržimo duže od nedjelju dana. Njen glupi zmaj razbjesniće se kad vidi da nije održala riječ, pa će je valjda i prožderati.

— Imaš pravo, — odgovori druga. — Treba zato da je mazimo i milujemo što bolje umijemo.

Kad su se vratile kući, bile su tako nježne i ljubazne, da je Lijepa počela da plače od radosti. Kad je prošlo osam dana, obje sestre su stale da čupaju kosu, da jadikuju i nariču toliko, da ona obeća da će ostati još osam dana.

Ipak, Lijepa je prebacivala sama sebi što je nanijela bol jadnom Zmaju koji je volio nju svim svojim srcem. Željela je da ga opet vidi. Desete noći u očevoj kući sanjala je kao da je u vrtu palate, a Zmaj na travi pored vodoskoka leži na samrti, pa joj prebacuje njenu nezahvalnost. Lijepa se trže iza sna i poče plakati:

— Zar nisam rđava, — govorila je u sebi, — kada mučim toliko Zmaja koji je prema meni bio tako dobar? Zar je njegova krivica što nije lijep i naročito pametan?

Dobar je, a to vrijedi više. Zašto nisam htjela da se udam za njega? Bila bih srećnija s njim nego moje sestre sa svojim muževima. Jer dobrota srca više vrijedi od uma i ljepote.

Lijepa ustade, skine prsten s ruke i stavi na sto, pa se vrati u postelju. Tek što je legla zaspala je. Kada se probudila izjutra, vidjela je da je u Zmajevoj palati. Obuče se što je bolje mogla i jedva dočeka veče. Ali časovnik otkuca devet časova a Zmaj se ne pojavi.

Lijepa se uplaši tada da on nije umro. Vičući potrča kroz cijelu palatu. Bila je van sebe. Pošto je svuda uzalud tražila, sjeti se svoga sna i odjuri do vodoskoka u vrtu. Nađe tu Zmaja bez svijesti i već je mislila da je mrtav. Ali kad osjeti da bije njegovo srce, zahvati vodu iz vodoskoka i poprska ga po licu. Zmaj otvori oči, pa reče Lijepoj:

— Vi ste zaboravili svoje obećanje. Zbog bola što sam vas izgubio odlučio sam da umrem od gladi. Ali umirem zadovoljan, jer sam imao zadovoljstvo da vas još jedanput vidim.

— Ne, dragi Zmaju, vi nećete umrijeti, — rekla je Lijepa. — Živjećete i bićete moj muž. Dajem vam svoju ruku. Sada vidim da ne bih mogla živjeti bez vas.

Tek što je Lijepa izgovorila te riječi, a palata zablista u svjetlosti. Vatrometi i muzika objaviše početak svečanosti.

Ali sve te divote nisu zanimale nju. Ona se okrete Zmaju, za čiji je život strepila. Koliko je bilo njeno iznenađenje! Zmaja je nestalo, a pred njenim nogama klečao je knez lijep kao slika, pa joj zahvaljivao što je svojom dobrotom skinula sa njega čini.

— Jedna zla vila, — govorio je on, — osudila me je da budem ružan i glup Zmaj sve donde, dok neka lijepa djevojka ne pristane da se uda za mene. Vi ste bili tako

dobri da se zadovoljite jedino dobrotom moga srca. Sada vam nudim svoju krunu i zemlju.

Lijepa podiže mladoga kneza i oni pođoše zajedno u dvorac. Još više se obradova Lijepa, kada je u velikoj dvorani našla svoga oca i cijelu porodicu. Tu je bila i ona žena, koju je Lijepa vidjela u snu, jedna dobra vila. Ona reče:

— Primi nagradu za svoj dobar izbor. Više si voljela vrlinu nego ljepotu i duh. Naći ćeš zato sve ove tri osobine sjedinjene u jednoj osobi. Postaćeš moćna kneginja i srećna žena. A što se vas tiče, — rekla je vila Lijepinim sestrama, — poznajem vaše srce i svu pakost u njemu. Pretvorite se u dva kipa, ali sačuvajte i svoj razum i svoje srce pod tim kamenom. Stajaćete na ulazu u palatu svoje sestre i za vas neće biti veće muke nego da budete svjedoci njene sreće. Ti će čini pasti sa vas tek onda, ako uvidite svoje grijehove i pokajete se iskreno.

I vila udarom štapića prenese tada sve koji su se tu okupili u kneževinu mladoga kneza. Njegovi podanici ga radosno dočekaše i on se oženi Lijepom, s kojom je živio dugo, dugo godina srećno i zadovoljno.

KINESKE NARODNE BAJKE

NAUČNIK I MRAVI

Bio je jednom jedan naučnik koji je putovao mnogo po svijetu a najzad se vratio u selo svojoj staroj kući. U kući odavno niko nije živio, pa je već opala i crnila se od nevremena. Neko drugi plašio bi se možda da u takvoj kući sam stanuje, ali naučnik je bio pametan i hrabar.

Jedne večeri sjedio je sam nad svojom knjigom...

Odjednom, nekoliko stotina konjanika ujaha u njegovu sobu. Svi su bili sasvim mali, a imali konje manje od muva. Nosili su sokole za lov i vodili pse, male kao najmanje mušice.

Stigoše do postelje koja je bila u uglu, pa prirediše tu velik lov. Imali su i strijele, i lukove, i mreže i zamke. Sve se to lijepo moglo i vidjeti. Uspjeli su da ulove mnogo ptica i divljači. Ali sva ta divljač nije bila veća od zrna pirinča.

Kad je lov završen, krenula je druga povorka sa zastavama i kopljima. Mahali su mačevima i jahali sve dok ne stigoše u sjeverozapadni ugao sobe. Za njima je išlo nekoliko stotina slugu. Te sluge donesoše brzo šatore, kazane, tanjire, stolove i stolice. Nekoliko stotina drugih slugu dovuče opet raznih đakonija i pića. Nekoliko stotina trećih slugu pojurilo je na sve strane da čuva stražu na drumovima i da donosi vijesti.

Malo pomalo, naučnik se naviknu na ovu neobičnu sliku. Mada su ljudi bili sićušni, mogao je jasno da ih razaznaje.

Nije dugo potrajalo, a pojavi se jedna šarena zastava. Iza nje jahao je konjanik u purpurnom šeširu i purpurnim haljinama. Oko njega išla je pratnja od nekoliko hiljada. Ispred njega trčali su vojnici s bičevima i kopljima i krčili put.

Jedan čovjek u gvozdenome šljemu i sa zlatnom sjekirom u ruci viknu iz sveg glasa:

— Njegova visost je blagoizvoljela da osmotri ribe u Crvenom Jezeru.

Onaj sa purpurnim šeširom sjaha tada, pa praćen od nekoliko stotina malih ljudi priđe mastionici u kojoj je naučnik držao crveno mastilo. Oko mastionice razapeše šatore i priredise gozbu. Sjedili su tu u velikom broju. Svirači i igrači bili su već spremni. Miješale su se crvene, crne i zelene haljine. Odjeknuše onda trube i flaute, laute i bubnjevi, a igrači zaigraše. Muzika je bila, istina, sasvim tiha, ali se melodija mogla lijepo razaznati. A i sve što se govorilo, razgovori za stolom i naredbe, zdravice i uzvici, sve se moglo vrlo dobro čuti.

Pošto su tri jela bila poslužena, uzviknuo je onaj u purpurnom šeširu:

— Naprijed, spremite sprave za ribolov!

Istoga časa baciše mali ljudi mreže u mastionicu i izvukoše nekoliko stotina malih, vrlo malih riba. I sam čovjek u purpurnom šeširu prišao je sa udicom, pa lično uhvatio čitavo tuce crvenih malih šarana.

Naredio je onda kuvaru da kuva ribe. Najrazličitija jela spremio je kuvar od ovih riba. Riblji miris raširio se po cijeloj sobi.

U svojoj oholosti, onaj čovječuljak u purpurnom šeširu dozvoli sebi da pravi šale. Pokazao je prstom na naučnika i rekao:

— Ja, istina, ništa ne znam o mudrim knjigama i spisima, pa sam opet moćan i poštovan kralj. Ovaj naučnik muči se cijeloga života sa svojim knjižurinama, a ostaje siromašan i ni do čega ne dospijeva. Pristane li da mi služi kao vjeran sluga, pustiću ga da ruča s nama.

Naljuti se naš naučnik, pa dograbi knjigu koja je bila pred njim i zamahnu na ovoga čovječuljka i njegovu pratnju. Omače se knjiga i pade sa stola s treskom, a naučnik se probudi i protrlja oči.

Ničega u sobi više nije bilo.

Da je bio sujevjeran, uplašio bi se mravljega kralja i njegove vojske i vjerovao bi da je sve bilo na javi. Ali mi smo već rekli da je ovo bio i pametan i hrabar čovjek, te je znao da je cijelu mravlju vojsku samo sanjao, kad je zaspao nad svojom knjigom.

ZLATNI KOVČEŽIĆ

U doba vladalačke kuće Tang živio je jedan vojvoda u Lud-Šou. Imao je robinjicu koja je divno svirala u lautu i bila tako vješta čitanju i pisanju da je on njoj uvijek u pero govorio svoja tajna pisma.

Jednoga dana vojnici vojvodini priredili su veliku svetkovinu. Robinjica je slušala svirku i rekla:

— Velika truba danas tako tužno zvuči. Mora biti da se trubaču desila neka nesreća.

Vojvoda je znao da mu je robinjica mudra ali nije vjerovao da je njena mudrost tolika. Htjede zato da se uvjeri, pa naredi da dovedu trubača koji svira u veliku trubu. Upita ga šta je s njim.

— Umrla mi je žena, — odgovori on, — ali se nisam usudio da tražim odsustvo. Zato je, i nehotice, moja truba tako tužno zatrubila.

Gospodar ga pusti da ide kući.

U to doba vladala je velika zavada između vojvoda na Žutoj Rijeci. Car je pokušao da vojvode izmiri na taj način što će se oroditi. Tako se jedna kćerka vojvode od Lud-Šoa udala za sina vojvode od Veba. Ali to nije mnogo pomoglo. Stari vojvoda od Veba bolovao je od grudi, pa se uvijek kada je vrućina osjećao rđavo i obično govorio:

— E, da imam nešto Lud-Šo. Tamo je hladnije. Tu bi se svakako bolje osjećao.

Skupio je zato tri hiljade ratnika, platio im dobar najam, upitao proroštvo koji je dan srećan i stao da se sprema da Lud-Šo osvoji.

Vojvoda od Lud-Šoa čuo je za te ratne pripreme. I danju i noću brinuo se, ali nije znao izlaza.

Jedne noći, kada je vodeni sat za noć već bio okrenut, a vratnice na gradu zatvorene, vojvoda se još šetao, oslanjajući se o štap, gore-dolje po dvorištu. Za njim je išla samo njegova robinjica.

— Gospodaru, — kazala je ona, — već mjesec dana vi niti spavate niti jedete. Živite sami i žalosni. Predali ste se bolu i čemeru. Začudila bih se, ako se varam; začudila bih se, ako se vi niste zabrinuli zbog opasnosti iz Veba.

— Ovdje su u pitanju život i smrt, — kazao je vojvoda. — Vi se žene ne razumijete u tome.

— Ja sam samo djevojka niska roda, — kazala je robinjica, — pa ipak sam pogodila razlog vaše brige.

Vojvoda se sjeti mnogih iznenađenja koje je već imao s ovom pametnom djevojkom, pa reče:

— Ti odista nisi djevojka kao druge. Pogodila si. Danima i noćima razmišljam kako ću se spasti neprijatelja koji je mnogobrojniji i jači od mene.

— To neće biti teško, — kazala je robinjica. — Ne treba da se zato brinete, gospodaru. Ja ću ići u Vebo, pa ću vidjeti šta se može uraditi. Sad je prva noćna straža. Ako odmah pođem, vratiću se za petu noćnu stražu.

— Ako ne uspiješ, — kazao je vojvoda, — samo ćeš ubrzati moju nesreću.

— Neuspjeh je nemogućan, — odgovorila je robinjica.

Otišla je onda u sobu, pa se opremila za put. Očešljala je svoju kosu, crnu kao gavranovo krilo, vezala je i pričvrstila zlatnom iglom. Obukla je onda purpurnu, izvezenu kratku haljinu i pletene cipele od tamne svile. U grudi

je stavila nož sa balčakom u obliku zmaja. Poklonila se pred vojvodom i otišla.

Vojvoda je natočio sebi vina i sjeo da je čeka. A kada je zatrubila jutarnja truba, klekla je pred njega robinjica, laka kao list koji pada s drveta.

— Je li sve dobro bilo? upitao je vojvoda.

— Svome gospodaru sramotu nisam nanijela, — odgovorila je djevojka.

— Da nisi ubila nekog?

— Ne, ruke okrvavila nisam. Ali donijela sam zlatan kovčežić koji je on imao pod glavom, donijela sam ga kao zalogu.

Vojvoda je upita šta je sve doživjela i ona stade da priča.

— Kada su doboši prvi put u noći zalupali, krenula sam i tri sata prije ponoći stigla sam u Vebo. Kad sam prošla kroz vratnice, vidjela sam kako stražari u stražarama spavaju. Njihovo hrkanje odjekivalo je kao grmljavina. Ušla sam u vojvodin dvor na lijeva vrata i pustim hodnicima stigla do njegove spavaće sobe. Iza jedne zavjese ležao je vaš rođak na leđima, spavajući slatko. Ispod uzglavlja virio je dragocjen mač. A pored mača stajao je otvoren jedan zlatan kovčežić. U kovčežiću su bile hartije. Na jednoj je stajao zabilježen njegov dan rođenja, a na drugoj ime njegovog boga zaštitnika. Tamjan i biser bili su prosuti po toj hartiji. Svijeće u sobi gorjele su slabom svjetlošću, a tamjan u kadionicama skoro sav izgorio. Robovi su ležali okolo i spavali tako tvrdo da sam mogla da im haljine skinem, a da se ne probude. Život vašeg rođaka bio je u mojoj ruci. Ali ja nisam mogla da ga ubijem. Uzela sam samo zlatan kovčezić i vratila se. Vodeni sat pokazao je treći sat po ponoći, kada sam završila svoj put. Treba sad brzo da osedlate dobrog konja, pa da u Vebo pošaljete jednog čovjeka

koji će vratiti zlatni kovčežić. Tako će gospodar Veba doći k sebi i napustiće svoje osvajačke namjere.

Vojvoda od Lud-Šoa naredi odmah jednome konjaniku da što brže odjaše za Vebo.

Jahao je konjanik, a kad je stigao, u Vebu je vladala uzbuna što je nestalo zlatnog kovčežića. Tragalo se za njim na sve strane. Zakucao je tada glasnik svojim bičem u vratnice i tražio da govori s gospodarom Veba. Videći ga prekrivenog prašinom, kako stiže u neobičan čas, naslutio je gospodar Veba da glasnik donosi važnu novost, pa je izišao iz svoje sobe da ga primi.

Glasnik mu predade pismo u kome je stajalo napisano:

»Ove noći stigao je k nama jedan stranac iz Veba. Pričao nam je da je sopstvenom rukom s vaše postelje uzeo jedan zlatan kovčežić. Ne usuđujem se da ga zadržim, te šaljem zato glasnika da vam to što prije vrati«.

Kada vojvoda od Veba vidje zlatni kovčežić, veoma se uplaši. Odveo je glasnika u svoje odaje, počastio ga najboljom gozbom i nagradio bogato.

Sutradan, otpravio je glasnika kući, ali mu je dao pravo da u povodu nosi trideset hiljada truba svile na pedeset četvoroprega, sve kao poklon za svoga gospodara. Napisao je još i jedno pismo vojvodi od Lud-Šoa:

»Moj život je bio u vašoj ruci. Hvala vam što ste ga poštedjeli. Kajem se zbog svoje namjere i popraviću se. Odsada će među nama postojati vječni mir i prijateljstvo i nikada zlu misao neću vam pomisliti. Vojsku ću svoju razoružati. Vojnici neka rade polje. Samo dobra sjetva daje dobru žetvu«.

Otada je vladala između oba rođaka na sjeveru i jugu Žute Rijeke najbolja sloga.

Jednoga dana iziđe mudra robinjica pred svoga gospodara i reče mu da je došla da se oprosti.

— U ovoj si kući rođena, — rekao je on začuđeno. — Kuda hoćeš da ideš? I potrebna si mi. Ne mogu te se lako lišiti.

— Devetnaest godina služila sam vam vjerno, gospodaru. Zbog vas sam išla u Vebo, da vam zahvalim na dobroti. Uspjela sam da vi sa svojim rođakom opet živite u miru i prijateljstvu i, što je mnogo važnije, spasla sam život hiljadama ljudi koji bi izginuli u ratu. Za slabu ženu to je lijepa zasluga. Povući ću se sada iz svijeta, pa ću u tihim planinama boraviti da pročistim svoje srce. Zato vas molim da me pustite.

Vojvoda uvidi da je ne može duže zadržavati; spremi joj samo veliku gozbu i pozva mnoge goste na taj oproštaj.

Vitezi su sjedili za stolom, naučnici i pjesnici. Svi su mudru robinju slavili u zdravicama i pjesmama.

Vojvoda od uzbuđenja nije mogao da zadrži suze, a i robinjica je jecala. Kada se niko nije nadao, napustila je trpezu i niko živi nije saznao kud je otišla.

CVJETNE VILE

Bio je jednom jedan naučnik koji se povukao od svijeta proučavajući stare knjige. Živio je sam, daleko od gradske vreve. Oko svoje kućice posadio je razno cvijeće, drveće i bambus. Sakriven tako živio je u svome cvjetnom gaju. Služio ga je samo jedan dječak koji je stanovao u susjednoj kolibi. Nepozvan nije smio da uđe u kuću. Naučnik je volio cvijeće kao svoj život. Nikada nogom nije kročio izvan svoga vrta.

Jednog lijepog proljećnog večera, kada je sve cvijeće i drveće bilo u sjaju i bljesku, a svjež vjetar duvao i mjesec sjao odozgo, sjedio je naučnik u vrtu, pa uživao u tihom životu.

Odjednom, na mjesečini, pojavi se djevojka u tamnim haljinama. Priđe mu, pokloni se duboko, pozdravi ga i reče:

— Ja sam tvoja susjetka. Ima ovdje dosta djevojaka koje su krenule da posjete svojih osamnaest tetaka. Htjele bi da se malo u tvome vrtu odmore, pa me šalju da molim za dopuštenje.

Naučnik vidje da se događa nešto neobično, te zato radosno dade pristanak. Djevojka se zahvali i ode.

Poslije kratkog vremena pojavi se gomila djevojaka. Sve su nosile cvijeće i grančice. Učtivo pozdraviše naučnika. Bile su lijepe i fine u licu, a vitke i nježne u

stasu. Kad bi mahnule rukom, širio se divan miris oko njih. Nije im bilo ravnih na zemlji.

Naučnik pozva djevojke da sjednu, pa ih onda upita

— S kim zaista imam čast? Dolazite li iz dvorca Mjesečeve Vile ili sa Zelenog Izvora Kraljice Majke na Zapadu?

— Ne možemo se pohvaliti tako visokim porijeklom, — odgovorila je smiješeći se djevojka u zelenoj haljini. — Ja se zovem Saliks.

A onda je predstavila jednu u bijeloj haljini:

— Ovo je Prunofora...

Za djevojku u ružičastoj haljini kazala je:

— Ovo je Persika...

Za djevojku u zagasitoj crvenoj haljini rekla je opet:

— A ovo je Punika... Uostalom, sve smo mi sestre i pošle smo da se nađemo sa svojih osamnaest zefirskih tetaka. Večeras mjesec tako lijepo sija i tako je divno ovdje kod tebe u vrtu. Veoma smo ti zahvalne što si nas primio.

— Da, da, — kazao je naučnik dosta zbunjeno.

Iznenada, javi služavka koja je bila obučena u crnu haljinu:

— Već su stigle zefirske tetke.

Odmah ustadoše djevojke i pohitaše vratancima.

— A mi smo htjele da tetke posjetimo, — kazale su one smiješeći se. — Domaćin nas je pozvao da malo posjedimo. Kako se to lijepo desilo što su tetke same došle ovamo! Večeras je tako lijepa noć. Moramo se počastiti zajedno u zdravlje naših tetaka.

Narediše odmah služavci da donese jelo i piće.

— Može li se ovdje posjediti? — upitaše tetke.

— Domaćin je vrlo dobar, — odgovoriše djevojke, — a mjesto je tiho i skrovito.

Predstaviše onda naučnika svojim tetkama. On je sa svakom od osamnaest tetaka progovorio po nekoliko ljubaznih riječi. Bilo je u njihovoj prirodi nečeg nestalnog i nemirnog. Kad bi progovorile, osjećao se oko njih hladan dah.

Dotle je služavka počela već da donosi večeru. Postavila je sto, stolice namjestila okolo, pa je osamnaest tetaka sjelo gore, za njima djevojke, a naučnik je zauzeo mjesto u dnu stola. Za tili čas cijela trpeza bila je prekrivena divnim jelima, najljepšim voćem i mirisavim pićem. Bila je to gozba koju obični smrtnici ne poznaju. Mjesec je sijao divno, cvijeće širilo opojan miris, vazduh bio svjež i prijatan.

Kada se gozba približila kraju, ustadoše razdragane djevojke, pa stadoše igrati i pjevati. Odjekivali su njihovi glasovi kroz tihu noć, a njihova igra ličila je na let leptira oko cvijeća. Očarani naučnik nije znao da li je na nebu ili na zemlji.

Kada se igra završi, sjedoše djevojke opet za sto, pa se obredaše peharom pijući u zdravlje svojih tetaka. I naučniku napiše jednu zdravicu, a on im odgovori biranim riječima.

Osamnaest tetaka ponašale su se nekako lakomisleno.

Kada je jedna podigla pehar, ruka joj je malo zadrhtala, pa prije nego što je i vidjela šta radi, prosula je malo vina na Punikine haljine. Punika, mlada i vatrena, skočila je ljutito, čim je spazila da joj je vino isprljalo haljinu.

— Baš ste šašave sve osamnaest koliko vas ima! — kazala je ona bijesno. — Druge sestre boje se od vas, ali mene baš nimalo nije strah.

Naljutiše se tada tetke i rekoše:

— Kako se ova balavica usuđuje da nas vrijeđa!

Pokupiše se onda i htjedoše da idu.

Sve djevojke navališe oko njih govoreći:

— Punika je mlada i neiskusna. Popila je, izgleda, malo više vina, pa ne zna šta radi. Ne treba da joj za

zlo uzmete. Sutra neka s prutom dođe do vas, pa ćete je kazniti.

Ali tetke nisu htjele ni da čuju. Uzalud su ih djevojke molile. One odoše bez oproštaja. I djevojke se rasturiše po lejama cvijeća i nestadoše kao da su u zemlju propale.

Još dugo je sjedio naučnik zamišljen, više u snu nego na javi.

Sutradan uveče dođoše opet sve djevojke.

— Mi stanujemo u tvome vrtu, — rekle su mu one. — Svake godine napadaju nas zli vjetrovi, pa smo zato uvijek molile svojih osamnaest tetaka da nas od zime štite. Juče ih je Punika uvrijedila, te se bojimo da nam ubuduće neće pomagati. Mi znamo da si ti uvijek prema nama svima bio dobar prijatelj, da si nas pazio i njegovao, i mi smo ti za to od sveg srca zahvalne. Imamo sada jednu veliku molbu: Svake Nove godine treba da napraviš malu purpurnu zastavu, da naslikaš na njoj sunce, mjesec i pet zvijezda, pa da postaviš na istoku svoga vrta. Ta će nas zastava štititi od zlih vjetrova, a mi ćemo ti biti zahvalne. Ali pošto je sada Nova godina već prošla, molimo te da dvadeset i prvog ovog mjeseca podigneš tu zastavicu. Kad dođe istočni vjetar, pa zastavu vidi, obići će tvoj vrt.

Naučnik obeća drage volje, a djevojke rekoše sve uglas:

— Hvala ti na tvojoj velikoj dobroti. Mi ćemo ti se odužiti za to. Svi ljudi koji vole cvijeće dobri su ljudi i njima se cvijeće odužuje svojom igrom i svojim mirisom.

I doista, čim djevojaka nestade, zaigra cvijeće na povjetarcu, a sladak miris ispuni vrt.

Naučnik napravi onakvu zastavu kao što je cvijeće molilo i onoga dana kad je trebalo, još u rano jutro, podiže je na ogradu sa istočne strane. Vjetar je već počeo da duva, a malo zatim digla se strašna oluja, koja je šume

savijala a inokosno drveće čupala iz korijena. Stradao bi naučnik, jer bi mu vihor odnio kuću, da ga cvijeće nije naučilo kako će i sebe i svoj vrt da sačuva. Jer je sada svud bjesnjela oluja, samo je u vrtu bilo tiho. Nijedan se cvijet nije pokrenuo.

Primijeti tada naučnik da je Saliks vrba, Prunofora šljiva, Persika breskva, a Punika nar. A osamnaest tetaka, koje su djevojke nazivale zefirskim, bile su duhovi dobrih vjetrova.

To veče, kada je oluja prohujala, došle su sve vile cvijeća, pa donijele naučniku kao dar najljepše cvjetove.

— Ti si nas spasio, — kazale su one, — a mi nemamo ništa drugo čime bismo te mogle obdariti. Uzmi behar ovoga odabranoga cvijeća i popij ga u cvjetnome soku. Živjećeš onda dugo i starost će bježati od tebe.

I odista, čim naučnik iskapi pehar ovoga čarobnog napitka, pretvori se u dvadesetogodišnjeg mladića. Volio je cvijeće uvijek i uvijek je bio mlad.

11.	Eduard Štorh:	NASELJE GAVRANOVA
12.	B. V. Radičević:	DUH LIVADA
13.	Branko Ćopić:	PRIČE PARTIZANKE
14.	Dušan Kostić:	SUTJESKA
15.	Dušan Kostić:	GLUVA PEĆINA
16.	* * *	INDIJSKE BAJKE
17.	Fenimor Kuper:	POSLJEDNJI MOHIKANAC
18.	Stevan Bulajić:	KRILATI KARAVAN
19.	Tone Seliškar:	MAZGE
20.	Tone Seliškar:	DJEVOJČICA S JUNAČKIM SRCEM
21.	Ludvig Ren:	CRNAC NOBI
22.	Vladimir Čerkez:	SUNCE U DIMU
23.	Jovo Kurtović:	PRIČE S IZGUBLJENE RIJEKE
24.	* * *	ALIBABA I 40 RAZBOJNIKA
25.	H. Bičer Stou:	ČIČA TOMINA KOLIBA
26.	Viktor Igo:	GAVROŠ
27.	Viktor Igo:	KOZETA
28.	France Bevk:	CRNA BRAĆA
29.	France Bevk:	KNJIGA O TITU
30.	France Bevk:	PETAR KLEPEC
31.	Slavko Janevski:	KARAMBA-BARAMBA
32.	O. Vasiljev:	DIVLJA GORA
33.	* * *	U SVIJETU SNOVA
34.	B. V. Radičević:	UČENI MAČAK
35.	Branko Ćopić:	U SVIJETU MEDVJEDA I LEPTIROVA
36.	Tone Seliškar:	INDIJANCI I GUSARI
37.	Tone Seliškar:	JEDRA NA KRAJU SVIJETA
38.	Mirko Vujačić:	MORSKI JASTREB
39.	Đuzepe Fančuli:	MODRI ČOVJEČULJAK
40.	Dragan Kulidžan:	ŠUMA I PAHULJICE
41.	Henrik Sjenkjevič:	KROZ PUSTINJU I PRAŠUMU
42.	Rađard Kipling:	KNJIGA O DŽUNGLI
43.	R. L. Stivenson:	OSTRVO S BLAGOM
44.	Džek London:	BIJELI OČNJAK
45.	Mark Tven:	TOM SOJER
46.	Mira Alečković:	ZBOGOM VELIKA TAJNO
47.	Ahmet Hromadžić:	PATULJAK VAM PRIČA
48.	France Bevk:	MALI LUKA I NJEGOV ČVORAK
49.	France Bevk:	MALI BUNTOVNIK
50.	France Bevk:	SMIJEH KROZ SUZE
51.	France Bevk:	DJECA SAMOĆE
52.	France Bevk:	DJEČJE GODINE
53.	Valentin Katajev:	SIN PUKA
54.	J. J. Zmaj:	DOLAZE NAM LASTE
55.	Džonatan Svift:	GULIVEROVA PUTOVANJA
56.	Stevan Raičković:	VELIKO DVORIŠTE
57.	Josip Pavičić:	ŠTA PRIČAJU DAN I NOĆ
58.	Anđelka Martić:	JEZERO NA PLANINI
59.	Josip Pavičić:	VRZINO KOLO
60.	Milivoje Matošec:	TRAGOM BRODSKOG DNEVNIKA
61.	Danko Oblak:	NA TRAGU
62.	Erih Kestner:	LETEĆI RAZRED
63.	Vladimir Durov:	MOJE ŽIVOTINJE
64.	Kolodi:	PINOKIO
65.	B. V. Radičević:	PRIČA O ŠALJIVČINI
66.	Branko Ćopić:	ORLOVI RANO LETE
67.	Branko Ćopić:	PRIČE ISPOD ZMAJEVIH KRILA
68.	Branko Ćopić:	DOŽIVLJAJI MAČKA TOŠE
69.	Branko Ćopić:	MAGAREĆE GODINE
70.	Branko Ćopić:	BOSONOGO DJETINJSTVO
71.	Dušan Kostić:	MODRO BLAGO
72.	Stevan Bulajić:	IZVIĐAČI VIDRINOG JEZERA
73.	Aleksa Mikić:	SUNČANA OBALA
74.	Danijel Defo:	ROBINZON KRUSO
75.	Mark Tven:	DOŽIVLJAJI HAKLBERI FINA
76.	Mirko Petrović:	SVIRAČ U DVORIŠTU
77.	Švab:	PRIČE IZ KLASIČNE STARINE
78.	Ahmet Hromadžić:	OKAMENJENI VUKOVI
79.	Oskar Vajld:	SREĆNI PRINC
80.	Andersen:	BAJKE
81.	Vilhelm Hauf:	MALI MUK
82.	Stevan Bulajić:	ZEMLJA BEZ BATINA
83.	Tone Seliškar:	VELIKA GALA PREDSTAVA
84.	Tone Seliškar:	DJED SOM
85.	Tone Seliškar:	DRUŽINA SINJI GALEB
86.	Aleksa Mikić:	PRIJATELJI IZ SMOGVE
87.	Vančo Nikoleski:	ČAROBNO SAMARČE
88.	Arkadij Gajdar:	TIMUR I NJEGOVA ČETA
89.	Čarls i Meri Lam:	ŠEKSPIROVE PRIČE
90.	Hektor Malo:	BEZ PORODICE
91.	Aleksej Tolstoj:	ZLATNI KLJUČIĆ
92.	Jan Bžehva:	AKADEMIJA PROFESORA KLEKSA
93.	* * *	BAJKE IZ CIJELOG SVIJETA
94.	* * *	SINDBAD MOREPLOVAC
95.	Čedo Vuković:	TIM LAVLJE SRCE
96.	Šalom Alejhem:	DJEČAK MOTL
97.	Dragan Lukić:	IZ JEDNOG DŽEPA
98.	Desanka Maksimović:	HOĆU DA SE RADUJEM
99.	Ahmet Hromadžić:	PATULJAK IZ ZABORAVLJENE ZEMLJE
100.	Grigor Vitez:	BAJKA O GLINENOJ PTICI

IZVOR NA KRAJU SVIJETA

Izdavač: »Veselin Masleša«, izdavačko preduzeće, Sarajevo / Za izdavača: Ahmet Hromadžić / Tehnički urednik: Ahmed Muhamedagić / Korektor: Čedomir Jaroš / Štampa: »Vjesnik«, Zagreb

